

TARTALMA

OLASZORSZÁG.
Egységes Olaszország.
Olaszország és Ausztria-Magyarország.
Itália Irredenta.
Trentino.
Olasz felfogások Fiumeről.
Olasz-Magyar vonatkozások.
Földközi- és Adriai-tenger.
Imperializmus.
A római kérdés.
Germanophobia.
Német tőke és munka Olaszországban.
Gazdasági háború Olaszországban.
Az olasz népjellem Olaszországi szép Helénal.
A Hármass Szövetség.
A Hármass Szövetség Fikéje volt!
Olaszország háborúba megy.
A szakítás.
A hadüzenet olasz indoklása.
Olaszországot «barátai» viték a világháborúba.

Ruttkai Ruttkay Vilmos új könyve:

A VILÁGHÁBORÚ

Olaszország, a Balkán és Ausztria-Magyarország

A szerző ebben a könyvben komoly tanulmányok alapján a monarchiának Olaszországhoz és a Balkán államaihoz való viszonyát fejtegeti, végül pedig rámutat arra a fontos szerepre, mely a monarchiára vár. Rendkívül sok tanulságot meríthetünk e könyvből, mely a magyar háborús irodalom egyik legértelmesebb terméke.

A Franklin-Társulat kiadása Ára 6 korona

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál Budapest, VI. ker. Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

TARTALMA

A BALKÁN.
Az olasz hadüzenet hatása a Balkánon.
Olaszország és a Balkánpolitika útvesztője.
Oroszország törekvései Romániában.
Szerbiai problémák
A bolgár-szerb ellentét és a makedon kérdés.
Bulgária és Oroszország.
Az albánok és az Adriaprobléma.
Görögország szerepe a világháborúban.
A Török-Birodalom múltja és jövője.
A Balkánpolitika a világ-háborúban.
KÖZÉP-EURÓPA ÉS A KELET SZÖVETSÉGE.
Háború és béke között.
Balkán-tanulmányok.
Közép-Európa és a Kelet Szövetsége 1916...

Megjelent az
1915. évi törvénycikkek
tartalmazó

**CORPUS
JURIS
HUNGARICI**

Kiegészítő kötete úgy a milleniumi nagy Corpus Juris (Magyar Törvénytár), mint a Hatályos Magyar Törvények gyűjteményeinek.

Ára füzve =
7 K,
fekete v. barna félbőr-kötésben
:: **10 K.**

A Franklin-Társulat kiadása.

Kapható minden könyvkereskedésben.

MEGJELENT

Budapesti

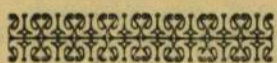
Czím- és Lakásjegyzék

XXVII. 1916. XXVII.
ÉVFOLYAM. ÉVFOLYAM.

Ára vászonkötésben 32 korona.

Kiadja a Franklin-Társulat.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Magyar Könyvtár
A FRONTRA!

10

füzet; tartalmaz

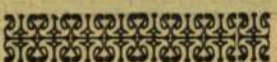
64

kitűnő elbeszélést és

3

koronába kerül, tábori csomagolással együtt.

Mindenütt kapható!

Olvassa a
hirdetéseket

SZITNYAI ELEK

a jeles magyar filozófus legújabb könyve:

Miért vagyunk jók vagy rosszak?

Ára füzve 2 korona 80 fillér.

Az erkölcsen néhány alapvető kérdését, mint például: Milyen a jó és milyen a rossz ember? Mennyiben függ erkölcsiségünk szervezetünkől s általában miféle kapcsolatban áll az erkölcsiség a szervezettel? Mik a jó és mik a rossz ember tulajdonságai? tárgyalja szerző ebben a könyvben népszerűen, de mégis tudományos alapon, úgy, hogy mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

A Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 19.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is esatolandó.

AZ ISONZÓ GÖRZNÉL. — Balogh Rudolf, a harcstörre kiképzett munkatársunk felvétele.

AZ ÜRGE.

Regény. — Irtó Zsoldos László.

(Folytatás.)

Persze, a jómódjában s életművészetében lefőzött, hiúságában s nyárspolgári előítéleteiben pedig leforrázott jobbmódú váci értelmiség, nyomában az egész várossal (kivéve a mészáros, hentest meg egyéb élelmiszerárúsokat, a kiknek Kemperéknél nem sok jobb vevőjük az egész határban) alaposan másképp gondolkozott és mivel bizony senki sem tapasztotta be a száját, másként is diskurált a dologról.

— Kéjlek az, kedves szomszédasszony, valóságos kéjlek, tele húszárral! — mondogatták megbotránkozva egymásnak kávétracson a kiszáradt nénikék, s aztán ilyenkor megkezdődött a nagy szapulás.

Hogy az asszony ilyen meg olyan, hogy nem sül ki a szeme az előtt a gyermeklányá előtt ilyen botránkos életet élni?

— Honnan is szedné az a nyápicz Kemper azt a tenger pénzt?

— Talán bizony bankócsináló.

— Tudok én olyat, komám uram, a kinek a küszöbe alatt volt eldugva a bankóprás. Aztán a mikor ráléptek a küszöbre, hát mindig nyomott egy bankót.

— Ki tudja? Hát az asszonyt pénzelik azok a német bankárok?

— Ah, csudát! Azt már csak nem engednék meg a mi tiszt uraink!

— Mit tudják azt azok, szomszéd. Szerelmes ember mind vak, valahány!

Szóval, akárhogy is, de valami kutyának kell lenni a kertben, mert tisztességes úton nem lehet szert tenni ekkora vagyonra.

— Más ember elnyúv munkában a két tenyerét, mégse jut semmire se!

Valami suskus van ott a dologban, akárki mit mond is. Aztán az az örökös vendégség. Meg az a temérdek pezsgő. Igazán, mintha csak lopná.

— Emlékszik, Janka néni, arra a cifra históriára tavaly nyáron, a mikor mindjárt eleinte egyszer éj idején a tisztékkel devernáltak a kertben?

— Ahá és durrogást vittek véghez a pezsgős palaczkokkal, hogy Málesik, (ez volt a fegyházor) a szomszédban azt hitte, a rabok lázadtak föl az intézetben és azok puffogatják a revolvereket. Már ki ne emlékeznék ilyen skandalumra?

— Híhí, szegény Málesik ijedtében levegőbe sütötte a puskáját és allarmirozta az őrséget.

— Osz! akkor sült ki csak, hogy a Kemperék villájában durrognak a pezsgős dugaszok. Nem történt még ilyen eset Váczon, de még talán egész Európában sem!

Aztán micsoda luxust tűznek! Tyhú, komám uram, tudja-e azt maga, hogy az Elizlakban külön motorral csinálják a villanyoságot, osz! azzal világítanak?

— Mit, Rózi néni? Ott még a vasalólánynak is villanyra jár a vasalója!

— Az semmi komámasszony, hanem látna csak az ebédlőt! Ott meg sün vezet be a konyhába az ebédlőasztal közepére, mint a vasúton.

— Mi a csudának?

— Hát azon hozza be egy ördögös villanymasina a pecsenyéstálat.

A jó váciak csak a fejüket ingatták jobbra-balra.

— Hm-hm. Hogy még ilyen embernek nem akad a falat a torkán!

— Osz! még, ha már nem jó nekik a petróleum világítás (pedig, hej, be sok becsületes ember él amellet!), hát legalább érnék be a rendes izével, no, villanylámpákkal, mint Pesten teszik. De hát azoknak nem jó semmi, a mi olyan, mint másé. A Boszorkány-villában mindenütt a szobák mennyezetéről árad széjjel a villany a legkülönfélébb extra üvegfigurákból. Az ebédlőben példának okáért szakasztott olyan gömb van a plafon közepén, mint a Nap (csak hogy természetesen jóval kisebb, magyarázta a tudákos pletykahordó), s abból sugárzik

le a napfényhez hasonló, vakító világosság a dűsan terített asztalra, meg az asztalnál lakmározó huszártisztekre; no, meg a pesti meg a bécsi vendégekre. A nagy szalon tetején a tejtűt csillaguszálva sziporkázik.

— De még ilyet! más becsületes családnak néha még teje sem igen futja, nem hogy egész tejútra, azt is csupa villanyból!

— Az ám. A női szalóban gyermekkezű angyalok könyökölnék a szoba mennyezetére festve, s ezeknek szárnyaeszkáiból ragyog le a villany, a hálószobában pedig (mert a rossz nyelvek szerint olyan is akad, a ki ott is megfordult estvél időben) középen a sarlóalakú Hold fénylik az égszínkék mennyezetén s körülötte a csillagok.

— Lehozni a mennyboltozatot a szobába. nem istenkísértés ez?

— Aztán a nagyságos asszony mindig égve hagyja a holdvilágot, mikor elalszik. Az ám. — No már pedig, lelkem, annak sem lehet ám tiszta lelkiismerete, a ki soh'se mer éjjel sötétben aludni!

Még sok más helyiség is volt a «kéjlek»-ban, (némelek tizenhatra, mások huszonnégyre vették a szobák számát) de hát ki tudna mindent elmondani valamennyinek a furfangos világitásáról! Elég az hozzá, hogy a szép Kemperének (— Csak azt tudnám, tudja szomszédasszony, hogy ki a kedvese, mert már majd kifúrja a kíváncsiság az oldalamat!), mondom, a szép, karesú Kemperének öltözködő szobájában (— Ahá, a budoárban! Olvastam én már ilyet!) olyan széjjelnyitható, meg összecsuksó toalett-tükör van, a melyeknek maga a rájája van kirakva apró villanysemmekkel, de mindegyik oldala legalább egy tucattal, úgy, hogy a kevély asszony valóságos tündéri fényben nézetheti magát a tükörben vagy pedig fűzetheti be darázsra a derekát az első szobalánnyal.

— Egyéb, csudálatos dolgokról is beszélt a fáma. Volt a Boszorkány-villában (mert pulykaméregből így hívták Váczon az Elizlakot), az ebédlőben egy aranykeretben függő óra, a melyik összevissza nem volt több az egész egyetlen egy átlátszó üveglapnál s mégis csak minden évben egyszer kellett fölhozni. A szalóban meg állt egy kékbárszony zsollyeszek, hogy a mikor ráültetik a gyanútlan új vendéget, hát az menten fölugrik róla ijedtében:

— Jaj, de megjedtem! — a többiek meg jót nevetnek rajta.

Mert a bársony zsollye, követem alásan, elkezdett alatta muzsikálni. Hunyadi Lászlóból, Liliből, a Nebántsvirágból vagy tudja Isten miből valami zenezámat.

Pláne Liliből:

«Ne piruljon el azért,
Nincsen abba' szegény»

Dehogy is nincs, dehogy is nincs!

Aztán azt mondják, hogy a ki megtetszik az asszonynak, azt Kemperné ráinvítálja a zenélő kék zsollyére, a melyiknek a szerkezetébe akkor már előre olyan muzsikát tett bele az agyafűrt teremtés, amelyik Lohengrin nászindulóját fújja. Juj, a gyalázatos, hogy az ilyent nem bünteti meg az Isten.

Herba Tóni is sok mindent hallott ezekből a pletykákból, s egyáltalán nem csinált belőle nagy lelkiismeretbeli kérdést, ha társaságban alkalomadtán ő maga is ütött egyet valami rosszmájú megjegyzésével a dolyfős Kemper-házaspáron. Most azonban, a mikor ott lépett az irigyelt szép asszony oldalán a főtéren, hát csak úgy húzott a mája az új ösmeretségtől. Kifeszítette a mellét, peczkésen szedte a lábát és, miközben félszettel váltig Kemperné felé sandított, olyan dicsekvő pófeszkedéssel tekintgetett fürgé mokus-szemével a térségen, a köröskörül levő boltajtókon,

s a feléjük bámézkodó emberekén, mintha csak ezt akarná odaköltani nekik:

— Na, váciak, ezt csináltok utánam! Herba Tóni sőtifikál most Kemperné mellett, úgyam!

Csupa köznapni dologról beszélgettek séta közben, hanem azért úgy elröptült az idő, hogy észre sem vették, már hazaértek az Elizlakhoz.

— Tessék! — invitálta be vendégét az asszony.

— Mit játszunk majd? — kérdezte izgatóttan Bélát Elzácska.

A libériás inas kinyitotta előttük a vasrácsos kaput.

— No, boszorkányvilla! — mondta, de csak bent a fejében, Herba és belépett.

Aztán, a mikor Elzácska meg a kis Béla, s a karesú Kemperné meg az aczellímú öreg Herba már bent voltak a kert lapos kavicsú utacskáján, kimért előkelőséggel újra bezárta mögöttük a kaput. Mint a hogy némelykor a sors bezáródik az ember mögött.

II.

A négy huszár (rangos szerint Babóczy Emil százados, cs. és kir. kamarás, Vereczky Géza főhadnagy, Páky Károly báró hadnagy és Simányi Tibor kadét) ugyancsak aranykulcsos vitéz úgy érezte magát a boszorkányvillában a veszedelmesen kacér és veszedelmesen tisztességes szép Kemperné udvarában, akárcsak négy játékos, a ki zöld asztalnál hazardíroz egymással.

— Tegyétek meg, uraim, a tétjeiket! — parancsolta nekik már régen, az első találkozáson a szép asszony csábító megjelenése és ők habozás nélkül, vagy habozással, mindegy, megkezdtek az izgató parthiet. Kempernével és egymással. Egymás bőrre, meg arra a gyöngén rózsaszínű, fehér, opalszerű bőrre, a melyik mögül oly ingerlőn kacagott ki rájuk az üde, asszonyi vér, mintha valami szende kolostor vasrácsos ablakai mögött mezítelen bacchansnők kigyózva imbolygó körvonalait sejténék.

Jó barátok voltak, bajtársak, cimborák, minden habozás nélkül aláírták volna a nevüket egymásért akármilyen nagy összegű váltóra, hanem a mi Kempernével illeti, ebben az egyben aztán egyik önzőbb volt a másiknál. És titokban úgy tudtak irigykedni egymásra minden semmisségért, egy mosolyért, csókra nyújtott kacsóért vagy egy cirógató szóért, akár a gyerek, mikor egyik a másikat hecczeli — hogy: — Nekem új ruhám van, neked ni-ines! — na, és akkor az ócskaruhás pajtások majd megpukkadnak az irigységtől.

Természetesen mindez csak belső dolog volt. Kívülről úri gavallérosággal folytatták a játszmát, akárcsak a kaszinóban. De az imposztor Kemperné azért a veséjükbe látott es borzasztó jól mulatott rajtuk. «Borzasztós jól. Ilyen torzítva kell nevezni a mulatságát, mert a szép asszonynak ez a férfibolondítása inkább hasonlított valami gyötrelmes vergődéshez, mintsem olyan flörthez, a miben igazán öröme telhet.

Eliz nem szerelemből ment férjhez Kemperhez, a ki már akkor is nagy pénzkereső ember volt, a mikor udvarolni kezdett neki, hanem pusztán azért, mivel gond nélkül és kényelemben akart élni. Meg is mondta a férfinak mindjárt az első vallomáskor:

— Nézze, Guszti, maga nagyon tisztességes ember és úgy látszik, jól is keres, hanem ez nekem nem elég.

— Hát mit akar még? — kérdezte a szerelmes férfi olyan hangon, mintha csak kitért volna előtte a két karját, hogy:

— Kivánd, hogy lehozzam neked a csillagokat az égről és én lehozzom!

(Ha a jó váciak ilyen szemmel nézték volna

pletykálkodásaik során a Boszorkányvilla menyegyzetéről levilágító napot, holdat és csillagokat, akkor, lehet, hogy talán jobb véleménynyel beszéltek volna a «bankócsináló»-ról.)

Eliz édesen kacagott.

— Haha, idáig azt hittem magáról, Kemper, hogy okos ember, de most már látom, hogy — csak szerelmes! Nohát, — és makacsul szegte föl a bájos, szőke fejét, — én nem kívánok magától semmit, de semmit, csak azt az egyet, hogy, ha történetesen a felesége lennék, hát akkor soha, de soha ne emlékeztethessen vissza semmi erre a nyomorúságra, a melyikben most élek.

Elszegényedett katonalány volt. Anyja, a néhai százados özvegye, meglehetősen szűkes viszonyok közt nevelte föl és egyáltalában nem volt se módjában, se szándékában, hogy leányának a mérhetetlen nagyralátását kielégítse.

Kemper boldogan mosolygott.

— Ha csak ez a föltétele, édes Eliz, akkor máris az enyém. Mert...

A szép lány azonban közbevágott:

— Semmi: mert. Ugyis tudom, hogy sok pénzt keres. De figyelmeztetem, Guszti, — s most olyan drága komolysággal nézett, úgy alulról-fölfelé, a kérője szemébe, hogy már csak ettől az egy tekintettől is meg lehetett volna bomlani, — figyelmeztetem, Guszti, hogy evés közben jön meg az étvágy. És, ha én ebből a mai szegénységemből belekerülök a maga tízezer forintos háztartásába, hát lehet, hogy egy év múlva éppen olyan kevések fogom találni a maga tízezer forint jövedelmét, mint ma az anyám özvegyi nyugdíját. És akkor abban a pillanatban otthagynom magat, vagy megese-lom, vagy pedig öngyilkos leszek. Ezt vegye tudomásul.

Okos, számító teremtés volt: könnyen beszélhetett. Ösmerte a maga emberét és biztos lehetett benne, hogy Kemper el nem riasztja magától ezzel a beszéddel.

— Felesége leszek, hozzáteszem, hogy hí felesége leszek magának, de csak addig, ameddig minden kívánságomat teljesíteni tudja. Megértett, édes barátom?

— Meg, — felelte a férfi.

— No hát akkor áll az alkú, — nevetett a kis bestia, — s odanyújtotta neki a kacsóját. Most menjen, beszéljen a mamával.

Eliz nem tagadta meg a házasságban, a mit leánykorában mondott. Az úri kényelemből esőpönt szegény katonalány alig hogy férjhez került, két kézzel kezdte szórni a pénzt, ékszerre, ruhára s mindenféle apró csecsebecsére meg haszontalanságra, a minék a tetszetős formán kívül igazán alig van más értelme, mint, hogy kevélyen hirdesse a házban a gazda jómódját és drága bankókba kerülő izlését. A gyönyörű menyecskének nem lehetett egy vágya, a mit nyomban ne teljesített volna, még ha bármibe került volna is. Így vásárolta meg Kemper Gusztáv a boldogságát a feleségétől, egyre növelve benne az igényeket, valósággal beleusztva Elizt a tékozlásba, maga-magát pedig a pénzharcoslásba. S nem lehet tagadni, mind a ketten pompásan belejöttek a mesterségükbe. Alig múlt el egy-két esztendő, s Kemper olyan nagystillú vállalatoknak az élén állott, a hol már vékával mértek az aranyat annak, a ki érte, hogyan kell az arany alá tartani a vékát.

A szerelmet azonban sem a gazdagság, sem az eszelen tékozlás nem hozta meg a szép Kemperének. Elzácskát, a ki házasságuk második évében született, imádtá, hanem az apjával szemben ezután is csak kötelességeket ismert, s nem érzelmeket.

A férj jól látta a felesége gondolkozását és hogy kikerülje esetleg a nagyobbik rosszat, önként választotta a kisebbiket. S mivel a nap nagy részét házán kívül kellett töltenie, ő maga szervezett állandó társaságot a felesége számára. Az — okoskodott magában — biztosabb őrizet, mint ha elriasztja mellőle az embereket, s aztán csak suttogásban mer hozzája lopakodni valaki; mert az már csak tolvaj lehet.

Hancm így sem sikerült a dolog. Eliz, évek múltán, a sok zsúr közt valamelyikén megismerkedett egy hideg és hazárd természetű huszárfőhadnaggyal, a ki úgy bele tudott kapcsolódni mélytűzű fekete szemével a deli szőke asszony titkos hajlamaiba, hogy ez nem tudott többé szabadulni tőle. De nem is akart. Csöndesen, elegánsul, diszkrétén flörtölni kez-

dett Vereczky Gerővel (ez volt a Váczon állomásozó főhadnagy neve), s egyszer csak azon vette magát észre, hogy elveszítettnek érzi azt a napot, a melyiken nem találkozhatott valamelyik társaságban a szinte gúnyosan merev tekintetű huszártiszttel.

Pedig az már hozzátartozott a flörthöz, hogy ne láthassák egymást mindig, valahányszor az ebben, vagy abban a társaságban módjukban lehetett volna.

Hol az asszony, hol a főhadnagy, de a kettő közül egyik hol itt, hol amott alkalmat adott a másiknak ilyen kellemetlen ízű meglepetésre, a mikor aztán az, a ki ott volt közülök például a zsúron, egész este alig tett egyebet, a mire másnap visszacmlékezett volna, mint hogy félszemmél titokban egyre az ajtó felé lesett, jön-e már a másik.

Ha meg együtt voltak, — mindig csak társaságban és sohasem egyedül, mint a boldog szerelmesek, — akkor is ezer módot tudtak kitalálni egymás ugratására. Két perczig beszélgettek, mint két régi, meghitt barát, s a következő öt perczben Kemperné már olyan élénken, oly közvetlenül és annyira könnyed természetességgel tudott belemerülni egészen más emberek más témájába, mintha legkisebb gondja is nagyobb volna annál, sem hogy Vereczky főhadnagyt komolyan vegye. Mindezt feltűnés nélkül és a tüntetni akarásnak teljes híjjával, úgy hogy a huszárnak még zokon se volt szabad venni, ha csak komikusnak nem akart látszani.

Természetesen ilyesmikért alkalomadtán Vereczky sem maradt adós, mert ő is kitűnően értett a flörthöz, s a két egymásra talált lélek így kergetődzött egymással ingerkedve, egymást hízogón körülnyaldosva, majd megint tovastáztatva, fölemelve és máris lenyomva, akárcsak két inceselkedő, marakodó hullámteráj, a melyik mintha folytonosan egyesülni akarna egymással, de sohasem éri el egyik a másikat, mert alighogy közelednek egymáshoz, máris szertelocessannak, hogy újra kezdjék és soh'se hagyják abba ezt a különös és meddő játékot.

(Folytatása következik.)

LÖVÉS REPÜLŐGÉPRE. — Balogh Rodolf, a harcstíre kiképzett munkatársunk felvétel.

A NAGYOK.

Elbeszélés. — Irta ERDŐS RENÉ.

Emlékszem, akkor tíz éves voltam és látogatóban, falun, a Gábor bátyámmal, a ki azóta meghalt.

A házban rajtam kívül még egy vendég volt, nekem unokabátyám és Bertának is unokabátyja. Berta azonban nyolcz esztendővel idősebb volt mint én, szép karsú és kékszemű, széke lány, igen csinos hanggal és ezért folyton énekelt.

Az unokabátyámat Mihálynak hívták és különös beszédű, furcsa, zord fekete fiú volt, Bertánál csak két évvel idősebb.

Engem kutyába sem vett, nem is szólt hozzám soha. Bertához sem valami sokat. Inkább csak nézte... Én a nézését egyszer véletlenül felfogtam és nem tudom, mért nem tetszett nekem.

Alig voltam ott három napig, a Berta huga, a ki velem egyidős volt, elárulta, hogy ezek ketten, Mihály és Berta szerelmesek egymásba. Hogy ő honnan tudta, ma sem tudom. Talán csak úgy kitalálta, a hogy kis lányok az ilyen dolgokat kitalálják ösztönből, játékból, pajkoságból.

Az élet igen nekem való volt abban a házban. Voltak nagy pajták és nagy szénáspadlások. Baromfiudvar, konyhakert, jégverem és sok más olyan dolog, a mit városban nem látni.

A savanyuszederfákon, a mik törpék voltak és terebélyesek, függtem a nap legnagyobb részén és a homlokomig piros volt az arcom a nagyszerű gyümölcs nedvétől. A jégverembe is leküldtek néha, hogy hozzak fel ásványvizet és boros palaczkokat. Azóta sem voltam jégveremben és még most is emlékszem arra a különös érzésre a mi elfogott, mikor leszálltam oda és éreztem a hús levegőt, a csöndet és a sötétséget. Valami titokzatos dolognak tetszett előttem ez a jégverem és tudom, hogy még sokáig aztán nagyon kíváncsoztam utána.

Egyszer egy szekér érkezett meg a mezőről, tele friss sarjuval, arra felmászunk és meg-hentergőztünk benne. A kocsis méregbe jött, ránk szólt.

— Kisasszonykák elég már a jóból, mindjárt leszórom magukat onnan.

Egyszer pedig kukoriczával tele jött a szekér és én megfogtam egyet a kukoriczacsövek közül és elkezdtem fosztogatni a levelét. Egy györgye

de éles kukoriczalevél akkor behasította két ujjamat esztendőig és én majd meghaltam a fájdalomtól, a vér patakokban ömlött a sebből és nem volt senki, a ki bekötözzön. Egy zseb-kendőt széttépett a Gábor bátyám és amikát öntött rá, úgy tette a sebre.

Akkor napokig a kedvezet ételeimet főzték, mert ez a szerencsétlenség történt velem, hogy egy kissé kárpótoljanak.

Mihály egyszer odajött, megnézte az ujjamat és így szólt: Ebesont beforr — és ostobán nevetett hozzám.

— Eb vagy te — mondtam neki — te utálatos!

Nem értettem hogy lehet, hogy Mihályba valaki szerelmes s hozzá még olyan szép és karsú leány, mint Berta.

De már egyszer én is észrevettem, hogy ha egyedül vannak, egymás kezét fogják és az arcuk piros. Ha pedig a többiek közt vannak nem beszélnek egymáshoz, csak nézik egymást furcsa tekintettel.

Egyszer pedig az ablakon keresztül hallottam, a mint beszélnek egymással.

Azt hogy: szeretsz? Mihály elkérdezte huszszor egymásután s ez engem már annyira untatott, hogy közbe kellett szólnom.

— Te buta, nem hallottad, hogy már mondta, hogy szeret?

Erre ők felnéztek hozzám az ablakba és Mihály szemében olyan ellenséges tekintet volt, a mitől megijedtem. Berta szégyenkezve fordította el a fejét.

Ettől fogva, ha Mihályval találkoztam az udvaron, csufolódva szóltam hozzá:

— Szeretsz? Szeretsz? Szeretsz?

Egyszer a sétapálcájával meg akart ütni, de elugrottam előle.

Igy éltünk akkor a nagybátyám házában. Emlékszem a jó hosszú ebédre és a sok történetre, a miket Gábor bátyám beszélt elhált, általunk sohasem ismert rokonokról. Közöttük előttem a legrokonszenvesebb volt az, a kiről a legtöbb tréfás szó esett: a nagymama első férje.

Ki volt a nagymama első férje? Ezt tulajdonképen senki sem tudta. Nagymama még élt akkor, de már nagyon öreg volt és nem mozdult ki a falujából és én még soha, de soha sem láttam nagymamát. A férje ellenben állandó beszéd-tárgy volt a családban. Az a férj, a ki úgy halt meg, hogy nem születtek gyermekei, mert az

én apám és Gábor bátyám és a többi testvérek mind a második férjüktől születtek. De ki volt tehát, ez a rejtélyes és, a kiről senki sem tudott semmit és mégis mindenki emlegette?

Monadják, hogy idegen országból jött és különös ember volt és különös könyveket olvasott. Nagymamát megszerette és ott maradt a faluban és egybekeltek, de hogy soha egy szobában nem laktak, mint más házások.

— Mi volt ennek az oka? — kérdezte Mihály egyszer az asztalnál.

— Azt senki sem tudja, senki — mondta Gábor bátyám és elmesélte, hogy a különös férj a szobájába zárkózva néha éjjeleken át írt, írt, folyton csak írt. Hogy mit, nem lehetett tudni, mert az írásait eldugta. Különben is idegen nyelven voltak írva mind. És azon az éjszakán, a mikor titkon kilopózott a házból és mindörökre elhagyta a falut, magával vitte az írásait is.

És azon az éjszakán, mikor a rejtélyes ember eltűnt, nagyon megáradt a Duna és hirtelen elborított sok falut és elmosott sok gyöngye hidat. És azt, a ki akkor éjnek éjszakáján kilopózott, csak két hét múlva találták meg holtan, iszappal befödve és alig tudták kitalálni róla, hogy az nagymama férje.

Nagymama aztán csakhamar megint férjhez ment...

Ezeket a tényeket lehetett megtudni Gábor bátyámtól, többet semmit.

De ennyi épen elég volt arra, hogy szeressem nagymama férjét és hogy kíváncsi legyek rá és hogy folyton mindenkit miatta fagassak.

— Sokáig azt is mondták, hogy nem ő volt a vizbefult ember. S hogy egyszer később, a mikor már nagymama máscsodszor férjénél volt, visszajött titkon a faluba. Nagymama tagadja...

Mihály az asztalra könyökölve hallgatta a dolgokat. A szemei, nagy, fekete és rosszakaratú szemei néha lecsúdkodtak és mikor Berta elment mellette, könnyedén megrebentek a szempillái.

Ezek szerették egymást, ezt látni lehetett végre is, legkivált Bertán, a kinek kedélye napról-napra jobban átalakult. Már igen keveset énekelt és velünk kis lányokkal nem akart többé játszani.

Sápadt is volt és néha a szemei is ki voltak sirva.

Mi nem néztük rokonszenvenvvel ezeket a dolgokat. Ijesztettek bennünket a szerelemnek eme színtomái. Hát ilyen! gondoltuk? Hogy írni

muszáj? Hiszen akkor nem ér semmit. Meg is mondtuk egymás között:

— Nem ér a szerelem semmit, mert szomorunk kell lenni tőle.

Egy éjszaka aztán, éjfél előtt, kigyulladt a falu...

Minket kis lányokat Juli néném keltett föl.

— Kapjatok magatokra valamit, mert ég a falu!

Mi gyorsan, ijedten öltözködtünk, cipőt húztunk harisnya nélkül és csak alszoknyában, kötényben futottunk ki a házból.

Az egész falu fenn volt már akkor. Öntözőkanálakkal rohantak, dézsákkal és egyéb edényekkel, de menteni nem lehetett semmit, mert erős szél fújt és a tüzet mind mifelénk hordta.

— Már a templomba is belekapott — mondta egy asszony és jajveszékelt futott el mellettünk, karjában két kis gyerekkel.

Fizony égett az egész sor ház és csakhamar a mienkre is rákerült a sor.

Látni kellett, hogy kap bele a tűz a tetőbe, hogy veszi sorra a melléképületeket a széna és szalmafoglyákat. A mi mozdítható és értékes dolog volt, azt nagynehezen kihordozták, ezüstöt, fehérneműt, ágyneműt, miagyebet. De bizony az egész szép nagy udvarház lángokban állt már.

Én a unak örültem, hogy a kis kofferemet, a miben a ruháim voltak, kimentették és benne az erszék yemet a megtakarított pénzemmel: összesen három forint husz krajezárral. Ha ez elveszett volna, nagy veszteség lett volna rám nézve.

S hogy a házak égtek, minket gyermekeket az ágynevel és megmentett holmikkal együtt a pap kertjébe szállásoltak el. Ott a dunnákat letették a harmatos gyepre és minden egyebet alája gyömszőltek. Juli néném azt mondta:

— Gyerekeim — és a könnyei patakokban folytak — fekdjétek rá ezekre a holmikra, de föl ne keljétek, el se aludjatok, mert itt van ezekben a batyukban az egész vagyonunk. Ha elvesz, éhenhalunk.

— Miféle vagyon? — kérdeztem én ijedten, a felelősség tudatában.

— Hát a takarékkönyvek gyerekeim. Vigyázzatok rá és fekdjétek le.

Lefeküdtünk én és Annus a vagyonra, a mit a fejünk alá gyömszőltek a néni és ott fekvé, kissé dideregve a hidegtől, néztük a csillagos eget, hogy milyen szép magos és fényes és épen

nem látszik meg rajta, hogy idelellég egy falu és az emberek felerészé koldusbotra jut.

Az égés szaga odavetődött hozzánk és néha nagy darab tüzes pernyék is szálltak a fák közé. A zürzavar, a lárna, a sirás, a tehének bögeése és a lovak vészes nyerítése, minden, minden valami hatalmas, ijeszítő zenebonává verődött a tűz ropogásában.

És mi, két kis tíz éves lány, ott fekdüdtünk a friss és harmatos földön és a távoli jajveszékeltést hallva, a felénk repülő pernyék között, lassan-lassan elálmosodtunk. Előbb Annus, csak azután én.

Igen jól emlékszem, hogy soha életemben ekkora álmoságot nem éreztem s hogy ott a földre vetett dunnán, a legédesebb álom szállott rám.

De egyszer mégis fölébredtem valami suttogásra és akkor hirtelen két alakot láttam magam előtt. Bár a kert sötét volt, ezt a két alakot rögtön felismertem. Berta volt és Mihály...

Minden ember a tűznél volt, csak ők ketten voltak itt és egymással suttogva beszélgettek. Nagyon álmos voltam de azért nem bírtam elaludni többé, annyira érdekelt, hogy mért állnak ott egymással szemben, egymáshoz olyan közel és mi az a sürgős beszélni valójuk.

— De igen — mondta Mihály — igen, igen! Kinek jutna eszébe most idejönni? Micsoda gyerekes gondolat!

— Nem, nem — mondta Berta — nem nem...

— Nézd édesem — mondta Mihály és oly suttogva beszélt, hogy nem hallottam többé semmit...

— Itt kell lennem a gyerekek mellett, a mama megparancsolta — mondta megint Berta.

— Ejh mit, hisz ezek alusznak. Édes szívem, édes szívem, hisz ezek alusznak.

Oda akartam kiáltani: nem alusznak, de nem tudom miért: nem tettem.

Hallgattam, figyeltem tovább.

— Istenem! mondta Berta és a hangja egészen sirós volt.

Ekkor láttam, hogy Mihály átölelve tartja és gyöngéden, de mégis némi erőszakkal el akarja vezetni onnan, a kicsi ösvény felé, a mi a vadgesztenyék felé nyult.

— Istenem, Mihály! mondta Berta és ellenkezett egy ideig, aztán hirtelen lehajlott a feje a Mihály vállára.

Elmentek és én hirtelen felültem az ágyon. Nem értettem az egészből semmit, de mégis

gondoltam, utána kellene menni Bertának és visszahívni. Mert most, hogy felébredtem, olyan félős volt ott lennem az idegen kertben, a szabad ég alatt, távol minden embertől! Olyan jó lett volna, ha egy nálamnál idősebb valaki ott van és hozzá bujhatok.

Elszántam keltem föl a földről és utánuk szaladtam, arra amerre ők mentek.

Nagyon siettem és épen utolértem őket, mikor leültek egy padra, a hol egészen sötét volt a gesztenyefák alatt. Lihegve és szinte sirva értem oda.

— Berta — mondtam — gyere hozzánk Berta! Gyere Annushoz és hozzám, mert úgy félünk! Olyan sötét van.

Berta hirtelen föl pattant a padról és odafutott hozzám.

— Te vagy az? — kérdezte — hát nem aludtatok?

— Én nem aludtam, én hallottam, a hogy ez hitt téged. De te ne maradj itt, te csak gyere oda hozzánk. Olyan sötét van!

— Te nyomorult béka! — kiáltott rám Mihály — takarodsz vissza rögtön, a honnan jöttél!

— Te nekem nem parancsolsz — feleltem vissza — nem parancsolsz nekem.

— Mihály! — mondta csöndesen Berta — ne bántsa a gyereket. Igaza van, visszamegyek veled. Maga meg menjen a tűzhöz.

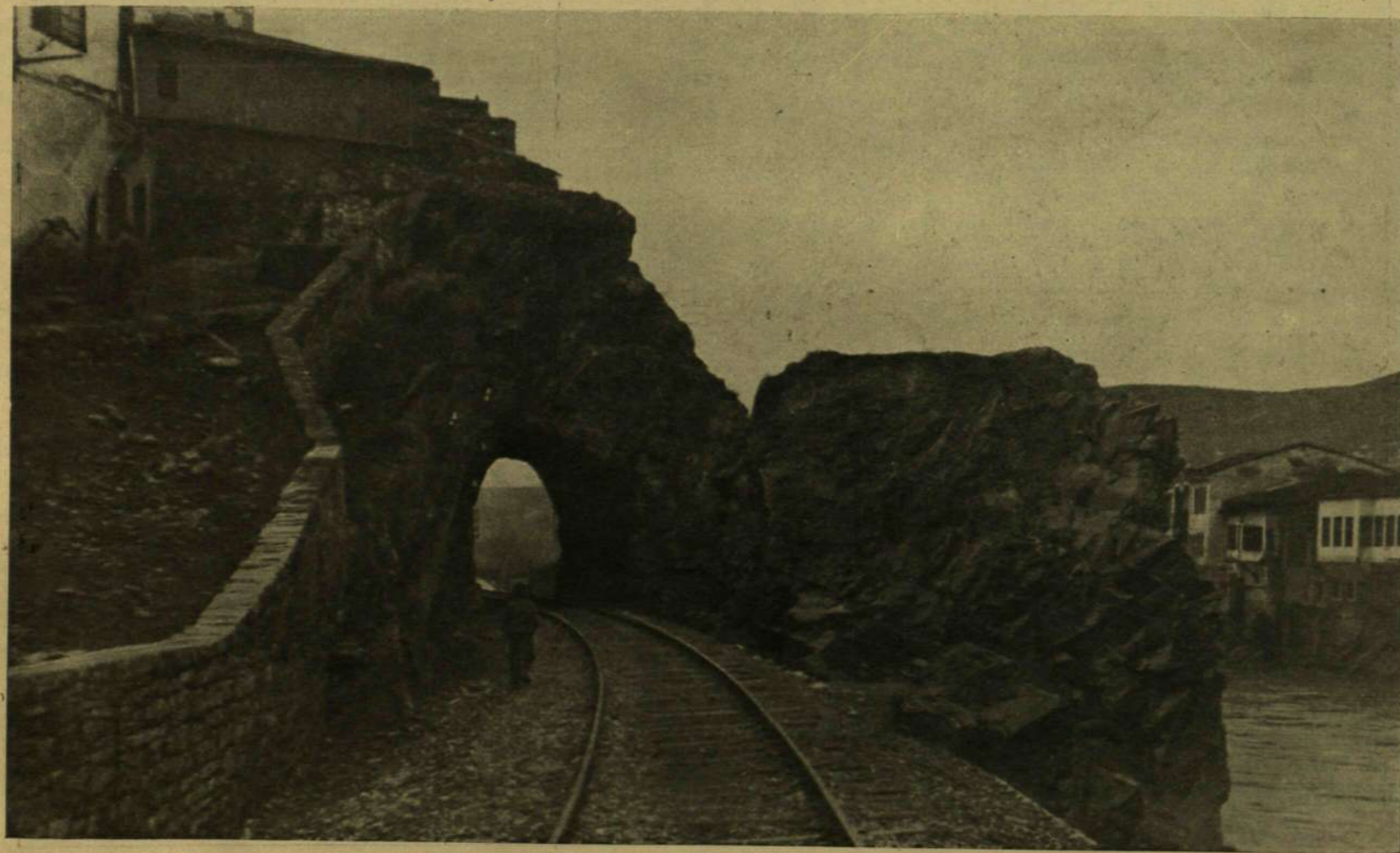
És megfogta Berta a kezem és némán elmentünk onnan. Visszamentünk a dunnához és én megint visszafeküdtem abba a kis gödörbe a mit vájtam magamnak. Megnéztem a fejem alját, a kis csomag, a vagyon ott van-e még? Ott volt.

És ott volt Berta is. Lefeküdt közénk két gyerek közé a dunna egyik csücskére és a két kezét a feje alá téve, elkezdte nézni az eget.

Én erre mint egy kis macska hozzá bujtam és átöleltem a nyakát és a melléhez dugtam a fejemet. Olyan jó biztonságos érzés volt ez így, hogy ott van mellettünk egy nagy, a ki viraszt és gondolkodik.

Olyan jó volt így fekdünni és hallgatni a távoli zajt és a tűz ropogását. Semmi félelmet nem éreztem többé és egy pár perc múlva már megint elálmosodtam. Berta is előhuzta karját a feje alól és átölelt velem.

— Édes kicsikém — mondta — édes kicsikém és hirtelen félálomban éreztem, hogy hevesen esőkölni kezd az arcomat...

A SZALONIKI FELÉ VIVÓ VASÚTVONAL A VARDAR MENTÉN. — Jelfy Gyula, a harcostérre kiküldött munkatársunk felvétele.

FRANCZIA ÉS SZERB FOGLYOK EGY MACZEDON KÖZSÉGEBEN. — Jelfy Gyula, a harcostérre kiküldött munkatársunk felvétele.

A LÉLEK.

— Ha az Uralig szorítanak bennünket, — mondotta néhány hónap előtt a moszkvai kereskedők hódoló küldöttségének az orosz császár, akkor se tesszük le a fegyvert. Akkor is tovább fogunk harcolni rendületlenül.

Hitte-e valóban II. Miklós, a mit mondott? Ez a kijelentés abban az időben hängzött el, a mikor ő felsége egy nagy és bátor cselekedetet hajtott végre. Elcsapta retteggett nagybátyját Nikolajevics Nikolajt és saját magát nevezte ki a hadserege generalísimusává. Az Uralról beszélt, de a szíve édes bizsergéssel a Kárpátokra gondolt. Alapos oka volt rá, hogy az armádia «grandiózus» visszavonulását ne higgye fenéig önkéntesnek: de miután sikerült neki, a mire oly borsódzó lélekkel szánatta rá magát: a félelmetes nagybácsit eltávolítani, a gyöngye lélek mámoros föllángolása más sikerek lehetőségét is belégyújtotta a képzeletébe. És való, hogy — nem kellett visszavonulnia egész az Uralig. Az orosz hadsereg megállt ott, a meddig kergették és azon túl nem szaladt tovább. Sőt azt is megpróbálta, hogy visszább jöjjön: a mi azonban nem sikerült neki.

De azért egy szóval se mondjuk, hogy a császár nem beszélt őszintén és hogy nem állta volna azt, a mit mondott. Oroszországot olyan csapások és vereségek érték tavaly május óta, a melyeneket ország még ki nem állt összerokadás nélkül és ő kiállotta. Nincs okunk el nem hinni, hogy állja akkor is, ha Pétervár és Moszkva is Varsó meg Vilna sorsára jut. Heroizmus ez? Franciaország inkább volt a hősök hazája, mint a császári birodalom. A francia lélek, összetételének minden szomorúan zavaró eleme mellett is egész bizonyosan értékesebb matéria az orosznál. Mástkülönbön a száma sokkal kisebb nemzet az egész emberiség fejlődésére és sorsára oly összehasonlíthatatlanul nagyobb befolyást nem gyakorolhatott volna. Franciaország már akárhányszor vezette a világot: Oroszország, hasztalan iszonyatos tömege, ehhez a szerephez még soha se jutott. A legnagyobb volt. A legelső soha. Még a félelmetességben sem. Annál kevésbé a tisztelőben. Soha se ült az asztalfőn a nemzetek családjában.

Franciaországot szintén nagyon súlyos megpróbáltatások, csalódások és vereségek érték a háború folyamán. Rettenetes sok vért vesztett, nagy károkat szenvedett és igen értékes részei ma is az ellenség birtokában vannak. De vereségei, veszteségei és megaláztatásai az oroszokénak messze mögöttük maradnak. Olyan

szégyen, mint Przemysl és Lemberg és olyan kín, mint Varsó és Vilna miatt az oroszét, a francziák szemét, homlokát és szívét nem égette. Egész francia seregeket az ellenséges foglyatáborokba nem tereltek és a francia hadsereg nem futott három hónapig szakadatlanul, mint a hogyan ezt a sok millió orosz armádia cselekedte.

Verdun még nem Páris és Páris se egész Franciaország. És mégis, mintha a Verdunra omló gránátok az egész Franciaországra zuhogának és mintha a verduni foratok és redoutok falaival az egész francia nemzet szíve együtt remegne és hasadozna. Oly borzasztó izgalom feszültsége, kínja és forrósága sugárzik és villog át az ágyú-füstön, a melyet a szétmarcangolt és visszahanyatló orosz front mögül soha se éreztünk. «Akár az Uralig» patogott akkor a császár: ellenben most az elfakuló francia ajkakon megjelenik egy szó, a melynek a kimondását idáig irtózáttal kerülték. **Döntés...**

Ivangorod, Varsó, Kovno, Novogorjevcszk, Brest-Litovsk, Vilna... mit se tesz! Se Pétervár, se Moszkva! Az Uralig még nagy az út és az Uralon túl is még nagy Oroszország. Franciaország nem ilyen határtalan. De Verdun még csak az innesső határhoz van közel. Az utolsó talpalatnyi francia föld még messze van. És Verdun szíve mégis Páris torkában kopog és egyszerre dadogóvá lesznek — az angol lapok. Az entente homlokán vastag felhő. Nem a falak és a négyzetkilométerek miatt, a melyek a veszendőség veszedelmében vannak. A **morális** hatás... A **francia lélek** veszedelme...

Szó sincs róla: a francia lélek semmiesetre se kevésbé heroikus, mint az orosz. A különbség a kettő között az, hogy a francia nemzeti lélek: **van**.

E háború húsz hónapja egy dolgot föltétlenül megbizonyított. Azt, hogy a materiális készség elfogyása a küzdő felek egyikét se fogja térdre kényszeríteni. Az anyagi energiáknak tulságosan nagy medencéje az egyik is, a másik is ahhoz, hogy kitűrhető időn belül valamelyiknek a kimerülésére lehessen számítani. Kenyér, aczél, gránát, ember, a ki vérezzen és föld, a melyiken a lábát megvethesse vagy új árkot ásson magának, mindig lesz, ha évtizedeken át tartana is a tusakodás. Kieheztetni se az embereket nem lehet, se az ágyúkat. Angliának nagyszerű, biztos terve volt arra, hogy éhen vesztítsen bennünket. Nem vesztünk éhen és azután se fogunk. Az oroszok már esztendeje elpazarolták minden municziójukat. Ma is van nekik bőségesen. Állítólag tíz millió

férfi dönt ki a frontból húsz hónap alatt. De ma több katona áll a vonalakon és a kaszárnyák is zsúfoltabbak, mint a háború legelején. Mi vetheti tehát a végét? Nem az anyag, hanem csakis — a lélek csődje. A szív összeroppanása, a mely a veszteség és a csalódás fájdalmát nem bírja tovább. Oroszország nem ropant össze. Egyszerűen azért, mert Oroszországnak csak teste van. Az orosz nemzeti lélek nincs megszerveve. Egységes orosz nemzeti lélek nincsen. Csak egy rettenetes nagy orosz test van, a melynek az erei és az idegei nem koncentrálódnak egy szív és egy agy közösségébe. Moszkva nem ég és sajog a kín tüzeiben, ha Varsót levágják és Varsó se érzi magát halott csonknak, ha Moszkvától eltávolították. Pétervárnak csak a gögje és a hiúsága szenved az elvesztett országrészekért: nyomoréknak, bénának, amputálnak magát nem érzi.

De Franciaország: ez egy. Ennek egy agya és egy szíve van. Francia gondolat és francia érzés, szóval: francia nemzeti lélek: ez van. És Franciaország mindent érez, a mi az övé és minden által bénának és nyomoréknak retteg és siratja magát, a mit elvesznek nem tőle, hanem belőle. Nem egy ázalag, a mely annyi részben tudja tovább élni a maga silány, kezdetleges életét, a hány részre darabolják. Ez a nemzet a maga egészét kívánja, a mely annyi ragyogó jelenségét produkálta az emberiség történetének. Franciaország egy test, a melynek egy lelke van.

A francia föld veszedelmének tehát van mire hatnia. És Franciaországot nem lehet azzal elkábítani, narkotizálni vagy lecsillapítani, a mivel Belgiumot vagy Szerbiát. Hogy hatalmas barátai majd visszajárandékozzák neki önmagát. Franciaországot nem idegen hatalmak teremtettk: fölszabadítók, protektorok és patronusok. A szövetségeseinek is többet adott, mint a mennyit kapott tőlük. Ha a francia lélek megtörik, a szövetségesei mást nem fújhatnak beleje. Mert éppen ez az a lélek, a mi nekik maguknak sincsen. Oroszországnak nincs, Anglia pedig éppen az ellenkezőjével operál. A lelketlenséggel.

Verdun válsága: a francia nemzeti lélek krízise. Ezért van most többről szó, mint bármikor idáig a háborúban. És ezért nyugtalanabb Párisnál is — London. A hideg, spekuláns varázsló érzi, hogy megbűvölt áldozati eszközt a veszedelem rettentő ébresztő ereje kísérti. És ha fölébred, akkor — magát fogja megmenteni és nem őt.

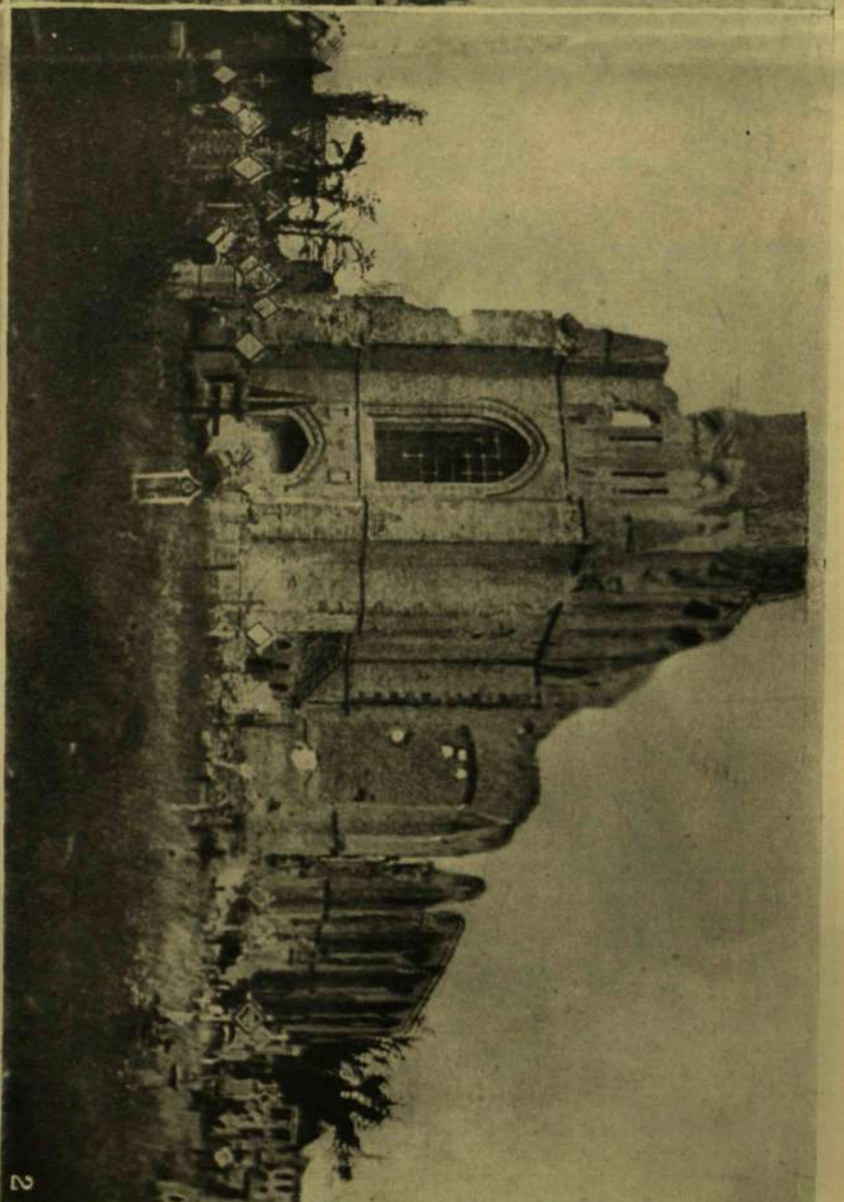
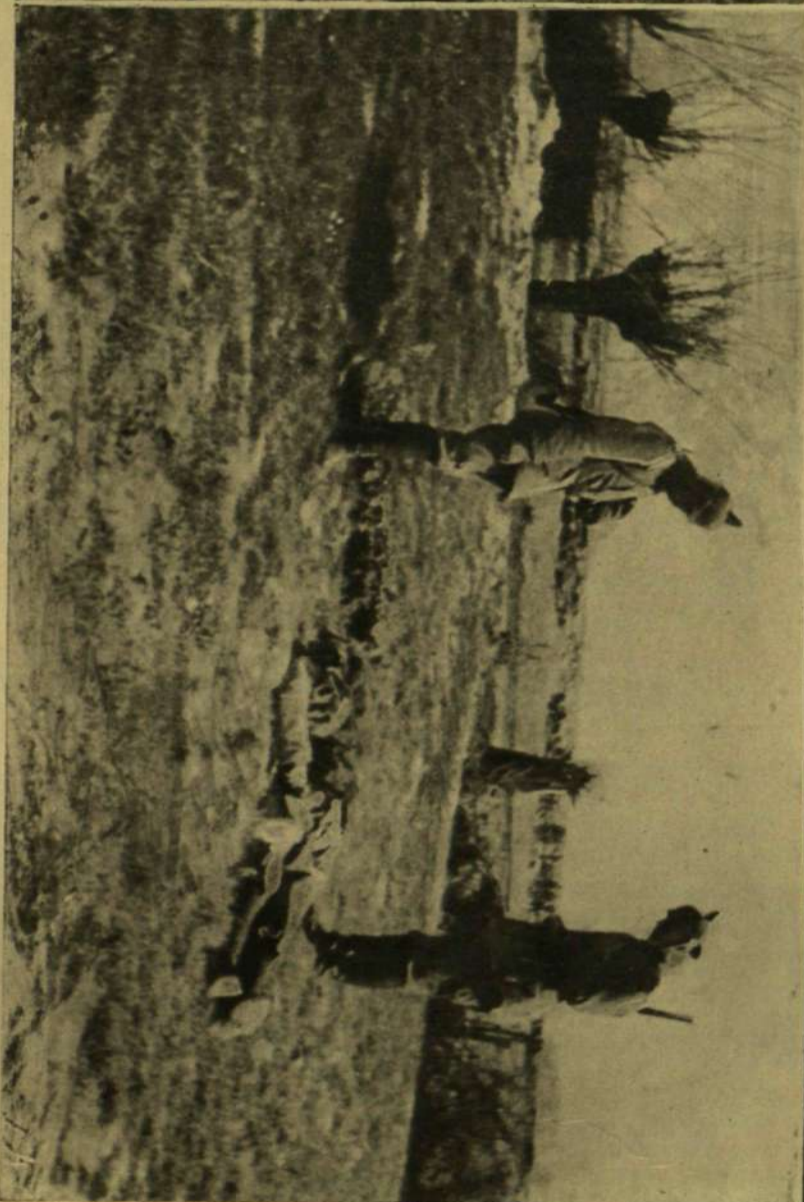
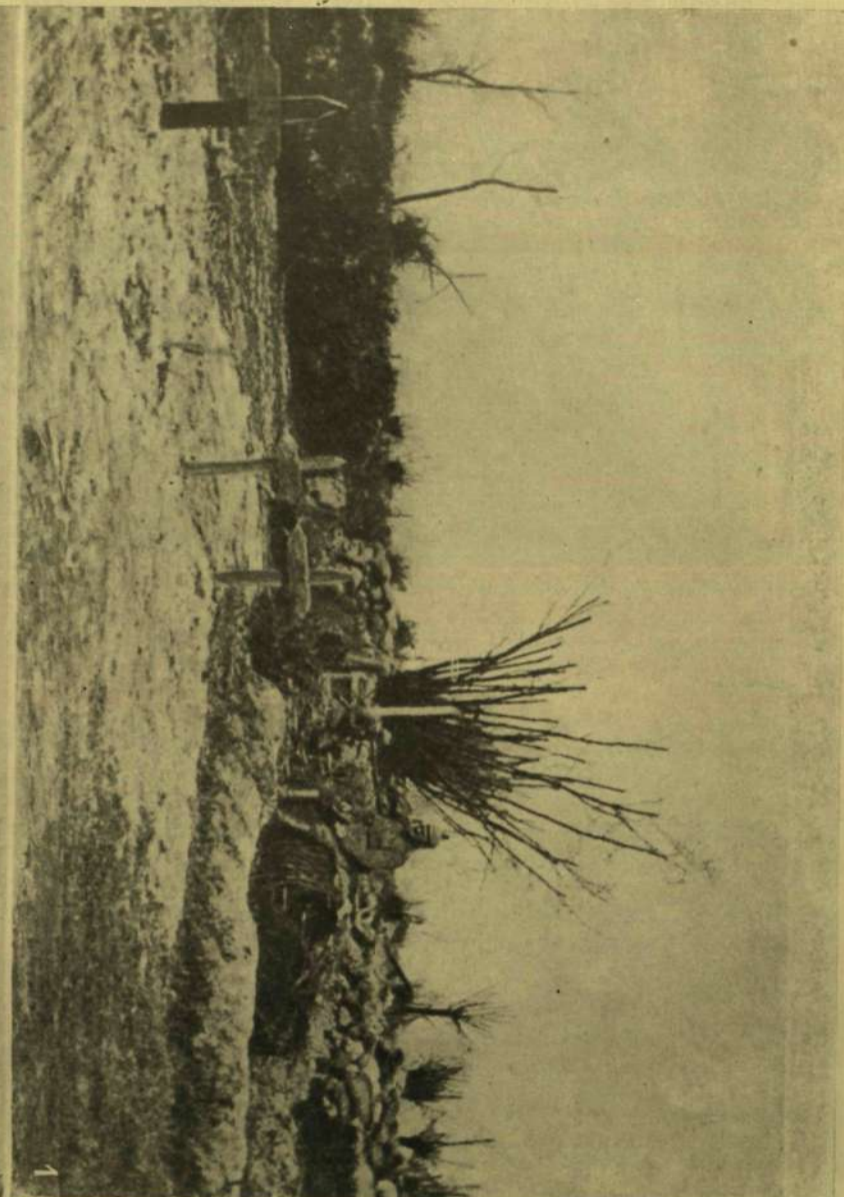
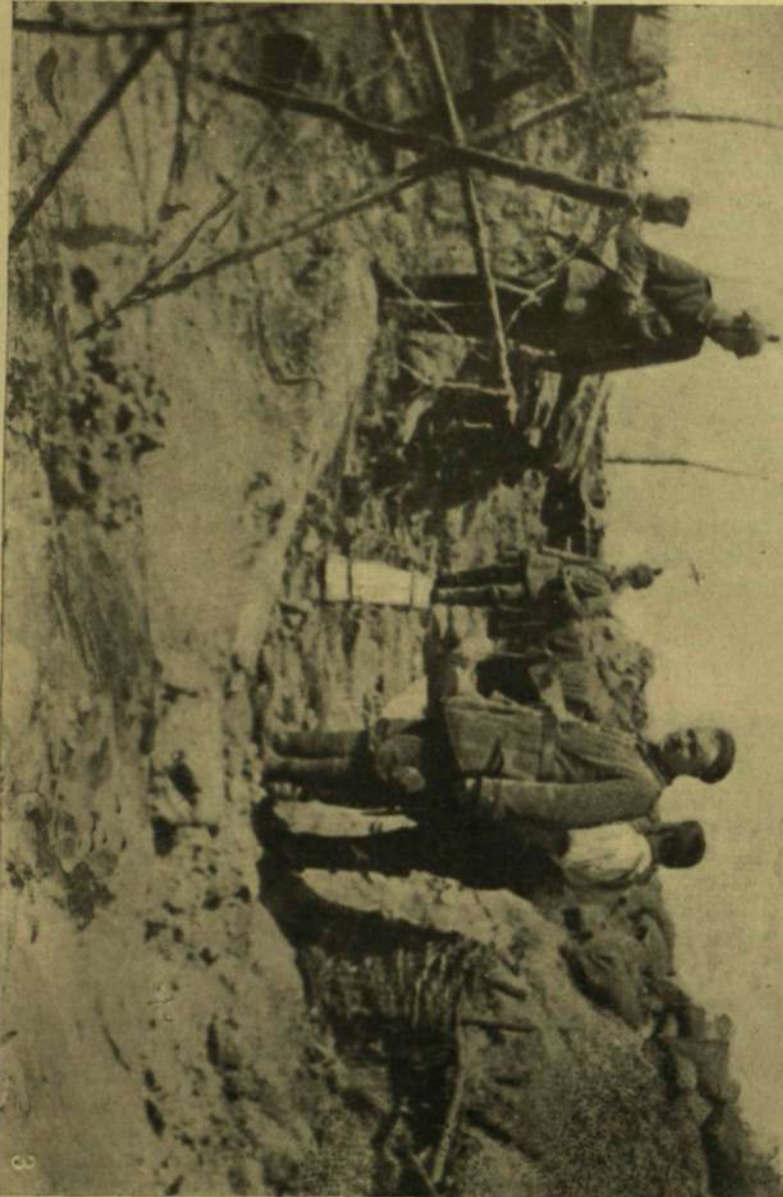
Szöllősi Zsigmond.

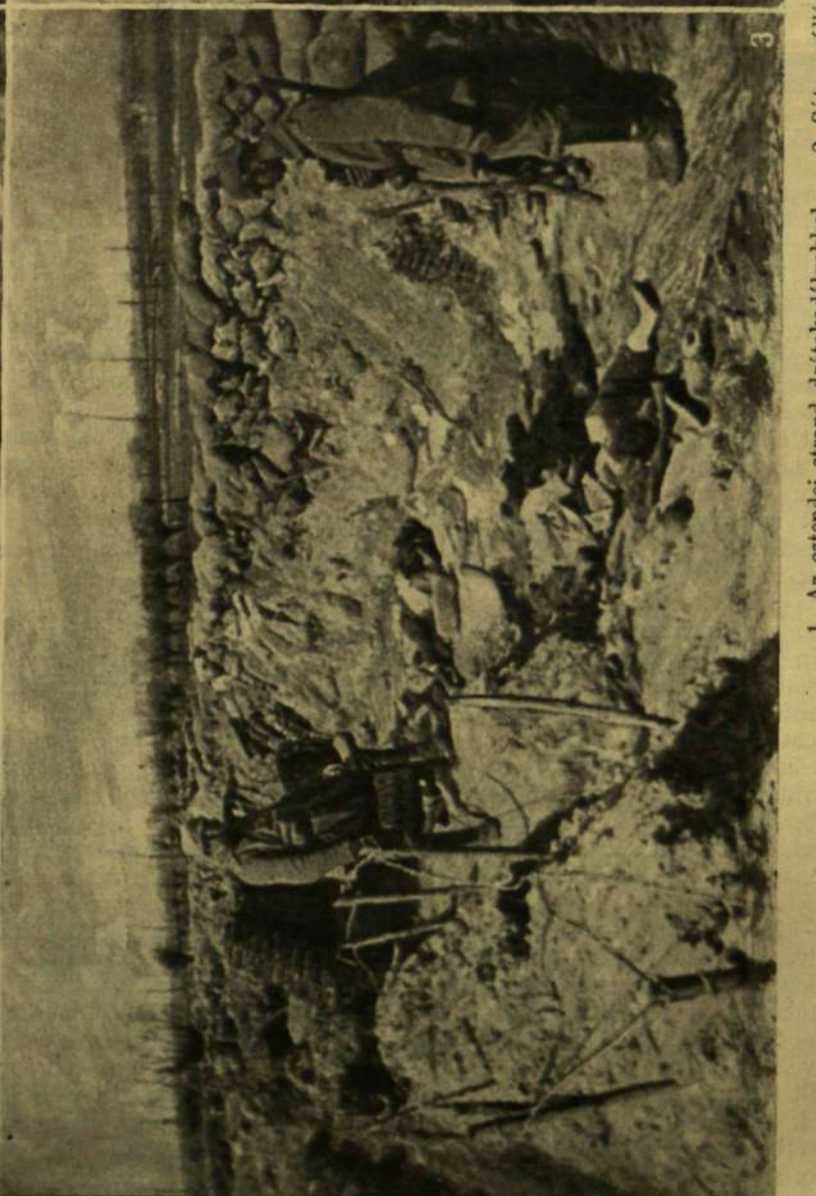
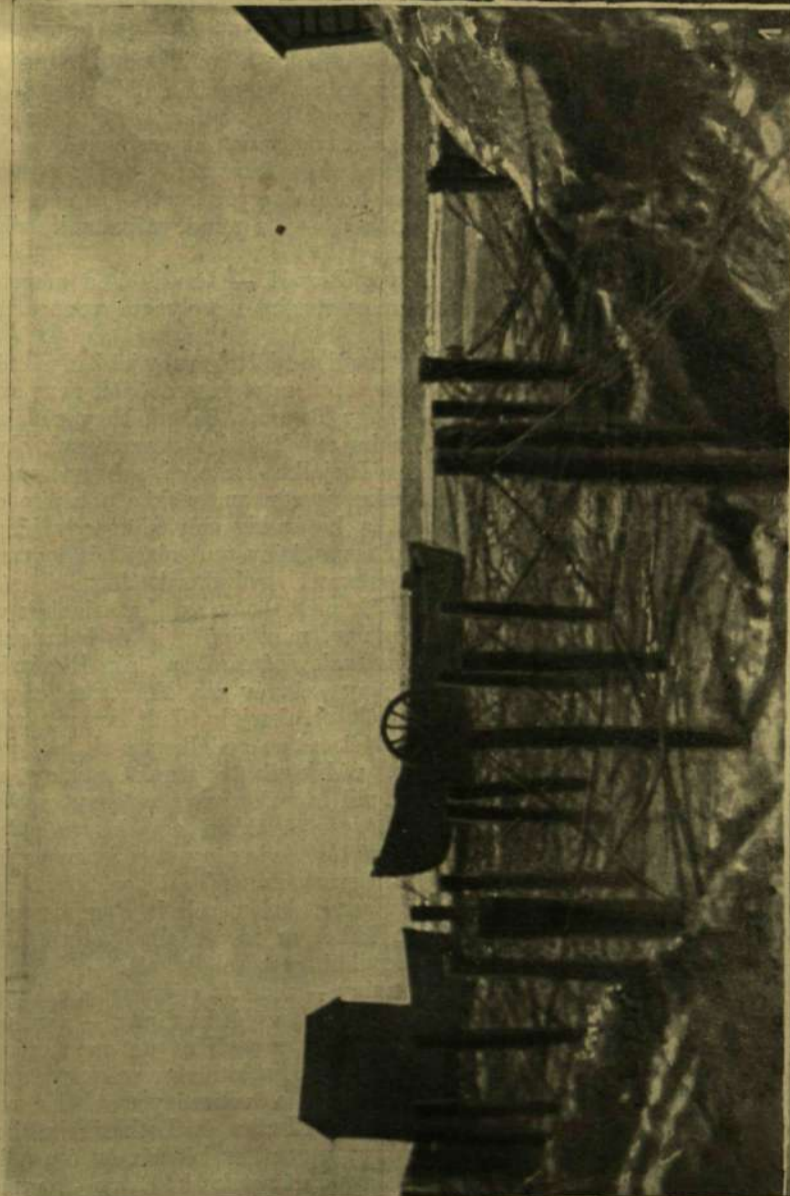
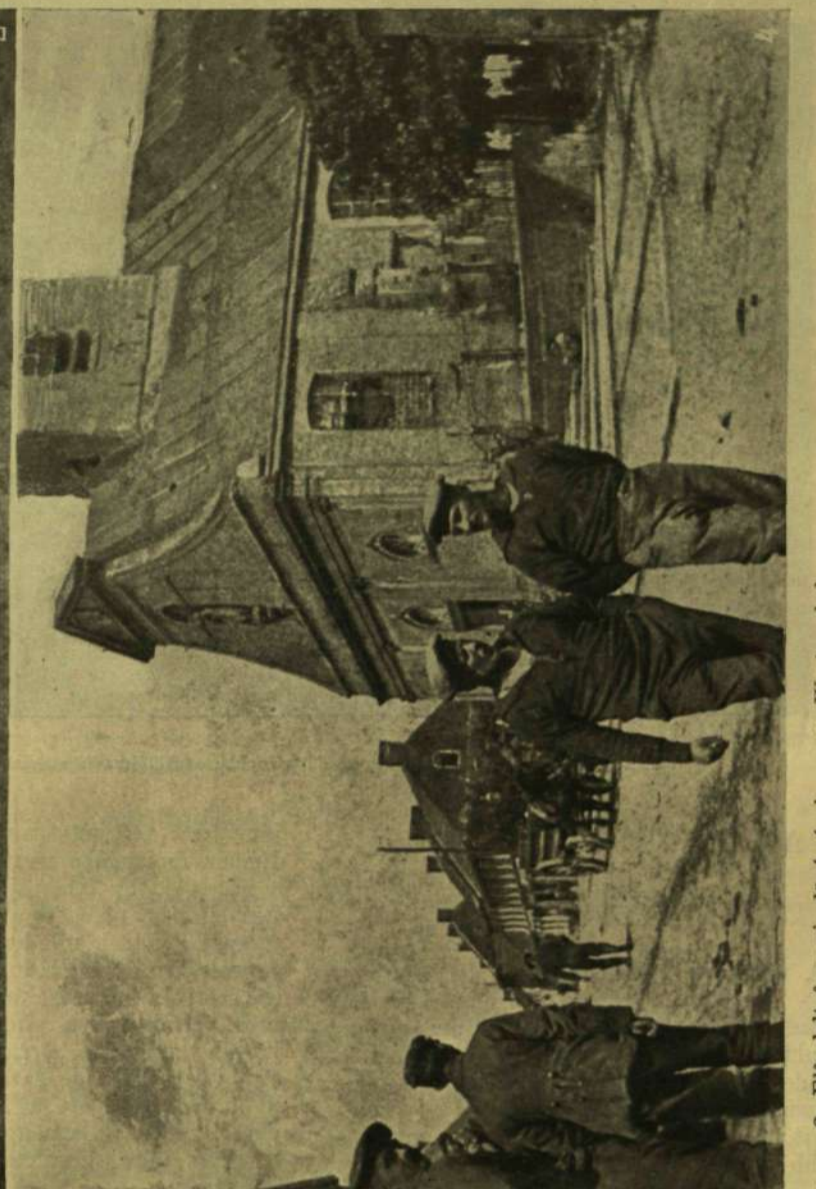
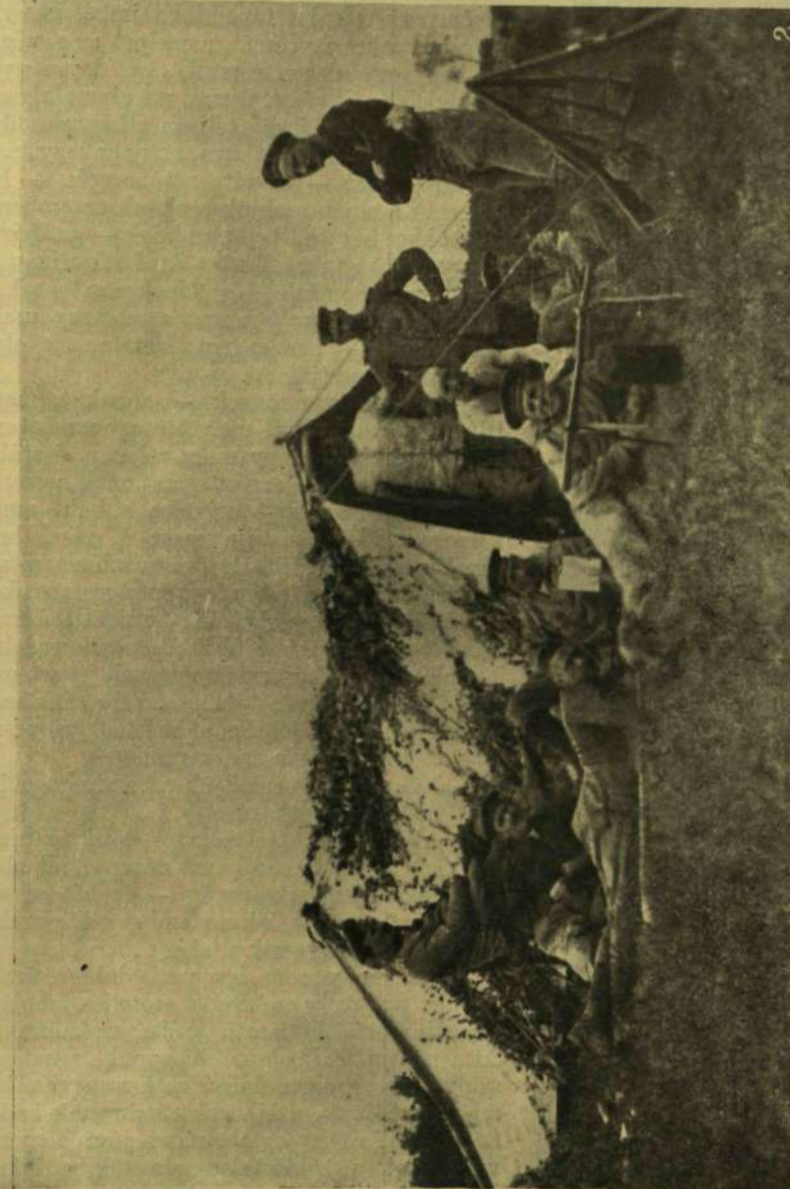
TÜZÉRSÉGI FIGYELŐK. — Török Sándor felvétele.

1. Asszonyok az első montenegrói pazáron (vásáron). — 2. Jaracz-pörkölt készül. — 3. Az első montenegrói vásár. — 4. Montenegrói hadifoglyok. — 5. Sava Pejovic. — 6. Elcsétt török vitéz temetése. — 7. Zsákmányolt montenegrói gépfegyverek (amerikai típus) és puskák. — 8. Trénünk a montenegrói hegyekben.

1. Francia katonák srtjai. — 2. A langemmarki templom. — 3. Elfoglalt francia lövészárók. — 4. Francia véredek holttestei.
A NYUGATI HARCZTÉRÉRŐL.

1. Az ostendei strand drótkadályokkal. — 2. Sátor-szállás. — 3. Elfoglalt francia lövészárók. — 4. Westrosbeker.
A NYUGATI HARCZTÉRÉRŐL.

FELROBBANÓ AKNA. — Balogh Rudolf, a harctérre kiküldött munkatársunk felvétele.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irta WALTER BLOEM.

A tábornok csak pödörgette fehér bajuszát. — Én nem tudom, igazgató úr — a vidékkel is kissé furesán áll a dolog. Hallottam egy s más franktíreur-történetet Schlettstadt vidékéről — mindenütt a Vogézekből — azt ajánlom önnek, igazgató úr, ne nagyon ugorjon bele a evisszanyert testvérekről való eszmének, vagy legalább is legyen elkészülve egy s más családára. — Sajnos, a tábornok úr pártjára kell állanom — mondta a főkörmánytanácsos. — A köz-igazgatási körökben ügylászok, nem táplálnak e tekintetben különösebb illúziókat. Már az is jellemző, hogy csupa olyan hivatalnokokat küldenek oda, a kik tökéletesen tudnak francziául. S eddigi főnököm arra figyelmeztetett, hogy én és családom, a mi különösen magán életünket illeti az okkupált tartományban, meglehetősen nehéz viszonyoknak nézünk elébe.

— Ezekben az aggodalmakban nem osztozhatom — mondta a gimnáziumi igazgató melegen — okirati bizonyítékokat tudok önöknek szolgáltatni uraim, arról, hogy mennyire felénk dobog az Elzász szíve. Mert hol dobog tüze- sebben és hamisítatlanabban egy nép szíve, mint költőinek dalaiban? Látják, a véletlen egy kis kötetke verset juttatott a kezembe. Nem származnak a tudományos műveltség köréből, mint a hogy talán gondolnák, vagy valami evangélikus papi házból. El Strassburgban egy egyszerű esztergályosmester, Hirtz Dániel a neve, a kinek a verseit néhány nap előtt mely belső megindulással olvastam. Ezt az embert talán joggal tekinthetjük az elzászi néplelek tolmácsának. És hallják, mit énekel: lenéz a Münsterből a Rajna-völgyre, a Münsterből, a magas sziklaházról, mely már annyi évszázad óta üdvözi a Fekete-erdőt és a Vogézeket és köztük a tágas mezőt s arról beszél, hogy nem kellene határoknak elválasztani ezt a derék népet és országot...

Az igazgató úr felolvasta az egyszerű, megható verset.

— Nos uraim, — tette aztán diadalmas- kodva hozzá és békés győzelmi büszkeségtől csillogott fehér homloka szabadon hullámozó fürteinek szőke sörénye alatt — sokat mondtam-e? Ez a dal, egy becsület mesterember műve, ha ez nem egy elveszett és újra meg talált testvértörzs szíve, a mely élénke újjong, élénk és a beteljesedés órája elé, a mely most megérkezett, akkor minden hazugság, akkor nincs semmi szilárd, a mire építeni lehessen.

Az urak elgondolkodva és meghatóttan hallgattak. A hatodik utas, a ki a tábornok mellett jobbról ült és eddig oly csendesen viselte magát, hogy a tábornok még hozzá sem jutott, hogy

kifaggassa, még most is részvételelnek látszott. Némán és magába merülve áll az egész uton, s nézett ki az őszi tájba, a melyen a vonat kényelmesen pöfögött át. Gazdagon megáldott mezők, a földék mindenfelé learatva, a szőlő-hegyek kissé már barnuló lombjai közül dús szőlőfürtök kukucsáltak elő, a gyümölcsfák meg voltak rakva piros ahnák, keményhéjú kőrték terhével, a horizonton itt is, ott is egy-egy világoskék fal határolta el a tekintetet: itt a Vogézek, ott a Fekete-erdő... Áldott vidék, méltó a legnagyobb áldozatra, — emberek és népek zavarlatlan boldogságára van temetve...

A hallgatag embe egyszerre körülnézett. — Megbocsátanak, uraim, von Eccius doktor a nevem, — szabad kérdeznem, igazgató úr, mikori időből való ennek a strassburgi Hans Sachsnak a verse, a melyet oly szépen olvasott fel?

A kiejtése folyékony és művelt volt, csak sajtáságosan kemény és recsegő.

— Hm — a könyveske itt a kezemben — nézzük csak — 1838-ban jelent meg.

— Nahát ez fontos dolog — vélekedett ez az Eccius úr. — Azóta újabb harminczkét év mult el és ha információim nem esznek teljesen s kulturhistóriai következtetésem nem minden logika nélkül valók, akkor ez az utolsó három évtized elég volt arra, hogy Franciaországának ölébe hullassa a másfél évszázadnyi türelmes várakozás és lassú, de biztos térfoglalás gyümölcseit.

— Ez kissé rejtelmissen hangzik — mondta a tábornok. — Legyen szánalommal egy egyszerű katona-ember iránt és fejezze ki magát kissé kevésbé mélyen.

— Tábornok úr, én szaknám szerint kultur- historikus vagyok, mesterségem szerint azonban újságíró s hogy mindjárt teljesen kimagyarazzam magamat, egy nagy északnémet újság megbízásából megyek Elzászba, hogy megfigyeljem a közgazdasági és néppszichológiai jelenségeket, melyeket az úgynevezett — hogy mondta ön, igazgató úr — újra bekebelezés a jelenleg okkupált területeken eredményezni fog, ha ugyan valóságga lesz.

— Nana! Talán még féltekedik ebben, uram? — pattant fel a tábornok. — Ezt ugyan holt bizonyosra veheti! Mi mind, a hányan itt ülünk és millió katonánk a tábornok és az a nem tudom hányzszor tíz millió itt a hazában, ezek mind előbb darabokra vágatják magukat, semhogy egy követ is kiadjunk Elzászból és Lotharingiából, akár csak egy fűszálat is, érte! — Az urak mind helyeselték kipirult arczeval, heves szavakkal és mozdulatokkal.

— Ha szabad kérdeznem, dr. Eccius úr, a latin nevével és az oroszos kiejtésével — csaknem német ön, ha ezt egyáltalán kérdezni tudja?

Az újságíró a vállát vonogatta.

— Igaz, hogy orosz alattvaló vagyok, de egyébként telivér germán. Balti német vagyok... és épen ezért saját tapasztalataimból ismerem az olyan lakosság sorsát, a melyet az a végzet ér, hogy egy idegen nemzet, egy idegen nyelv fölszívja. És Elzászt, uraim, ma olyan lakosság lakja, a mely, ha nincs is teljesen elfranciásodva, de a legjobb uton volt arra, hogy az legyen.

— Meglehet — mondta a tábornok. — Hát ez aztán a saját pechjük azoknak az embereknek, akkor hát újra kell tanulniok — az Úristen sem segít rajtuk. Elzász és Lotharingia — nohát, most a miénk — és a kinek nem tetszik, — hát hiszen én nem ismerem a mi nagy uraink szándékait — hanem azt hiszem, az olyat szívesen eleresztjük...

— Javára írom önnek — annak a magas felfogásnak a javára, melyet a porosz katonatisztról táplálok, hogy nincs teljesen tisztában azzal, hogy milyen sorsot szán ennek a szerencsétlen Elzásznak — mondta a balti ember komolyan. — Gondolja meg: Elzász, hogy ennél maradunk, kétszáz év óta a legszorosabb kölcsönhatásban van Franciaországgal. A rokonság, barátság, a kereskedelmi összeköttetés megszámlálhatatlan szálai fűzik Franciaországhoz. Elszakítani ettől az országtól annyit jelent, mint millió lakosát szíven találni... Ha ezek mind ki akarnának vándorolni, akkor önöknek ország helyett lakatlan sivatag maradna.

— Hát majd benépesítjük ezt a sivatagot! — vélekedett Krawutke úr. — Abban nem kételkedem — felelt az újságíró tiszteletteljes mosolylyal nézve a pilkalleni nyolcz kis Krawutke apjára — de hát evisszanyert testvérek, a kik az ember elől elszaladnak... Ha ez így volna, akkor... — Csakhogy nem így van, doktor úr, — mondta az iskola embere és erőteljes jobbajával végigsimította hullámos szőke szakállát. — Átmeneti fájdalomra elvagyunk mind készülvő. Ha azonban embereknek szenvedni kell, mi szenvedjünk, a kik azért indultunk hadba, hogy évszázados jogtalanságot jővő tegyünk, vagy azok a boldogtalan németek, a kiknek országát egy szemtelen rabló kétszáz év előtt és még azelőtt, birodalmunk mély tehetetlensége idején elrabolta tőlünk? Uram, a mi mit tettünk, az az igazságosság érdekében történt és ha a mi urunk lsten valamikor is láthatólag kijelentette magát, mint az emberi történelem világmeistere, akkor most tette, mikor a német fegyvereknek adta a győzelmet — és meg fogja adni tovább is — ez mindnyájunknak szilárd hite.

— Bravó, Bravó! — tüntettek a németek. A balti ember megint mosolyogva vonogatta a vállát.

— Hát, majd meglátjuk, vagy jobban mondva meg fogom látni, mert hiszen önök nem azért mennek, hogy lássanak, hanem hogy cselekedjenek. De ha az elzásziak nem fognak olyan boldogan a karjaikba szaladni, a hogy remélik, akkor, uraim, jussom az eszükbe a kérése egy embernek, a ki évekig sanylódott egy idegen nemzet keserves kényszerre alatt, és legyenek egy kis irgalommal győzelmeik áldozatai iránt, — gondolják meg, hogy az elzászinak is van hazája, ép úgy, mint önöknek, és hogy ezt a hazát mindazok számára, a kik Elzászban élnek, néhány száz év óta Franciaországnak hívják. Önök el akarják tőlük venni, talán már el is vették... ne csodálkozzanak, ha jajgat, átkozódik, védekezik, elmenekül, vagy mit tudom én, mit fognak azok a szegény emberek csinálni. Legyen önökben egy kis szánalom, egy kis megértés a evisszanyert testvérekről iránt.

Az urak egymásután feladták védekező állásukat és lassan belemerültek a piros plüspárnákba. Mikor az idegen elhallgatott, hirtelenében egyikük sem talált szót.

— Nem úgy — mondta egyszerre a tábornok és öklével ráütött az ülés karfájára — nem úgy, tisztelt uram! Szerencséjére ön nem német, mert különben — mert különben másképp mondanám meg önnek a véleményemet. És most hallgasson ide: Elzász és Lotharingia, hogy megint német legyen, ez kétszáz év óta a legmélyebb vágya a németeknek! Ez volt gyermekkorunk vágya és férfikorunk kinja és szűgyene! És ezért ontotta szíve véré a sok ezer német katona és mi mind, a kik itt ülünk — elég szűgyen, hogy magunk is nem küzdhetünk

velük — mi mind készen vagyunk arra, hogy agyvelőnk utolsó grammját és utolsó érverésünket rátegyük, hogy ez a tartomány a lehető leghamarább tisztára legyen mosva a franczia gyalázattól. A tartomány és népe — a népe mindenk előtt!

Valamennyien sugázzottak, újjongtak és szorongatták a tábornok kezét.

— Elzász és Lotharingia, doktor úr, — kiáltott a gimnáziumi igazgató — ez a győzelem díja, ez a nászajándék, a melyet észak és dél adnak egymásnak végeleges egyesülésükkor.

— És aztán a gazdasági oldala a dolognak, doktor úr, — mondta a biztositási hivatalnok — gondoljon a gazdasági oldalára! Micsoda új piac iparunknak, az én speciális branchomban, mi mindent lehet ott csinálni!

— No, tisztelt Uram, csak nem akarja Elzászt gazdaságilag fölfedezni? — vélekedett a Balti. — Azt hiszem, ezt az elzásziak és a francziák nagyon alaposan megcsinálták már.

— Önnek fogalma sincs róla — kiáltott az üzletember. — Csodálkozni fog, hogy mit csinálunk mi abból a vidékből! Nahát, Mülhausen, tisztelet, becsület neki, de ide is még több rendszerezés kell. Porosz tetterő, uram, no, csodálkozni fog, milyen lendületet fogunk mi ide behozni!

— Na és aztán, csak kapják kicsit magukra a komisz-ruhát! — mondta az egykori őrmester. — Akkora legények, mint a jegenyefa és a legnagyobb részük nem is volt katona!

A főkörmánytanácsos nem vett részt a beszélgetésben, mióta a külföldi is beavatkozott s csak hallgatagon figyelve nézett hol az egyikre, hol a másikra.

— Összefoglalhatom a véleményeket — mondta most hidegen és határozottan. — Az ön informálására és a lapjára is, ha úgy tetszik, doktor Eccius úr: a szövetséges kormányok akarata és a német nép akarata is, hogy Elzászt és Lotharingiát az eljövendő német államban, akármir lesz ennek a neve, bekebelezze. Ez előtt az akarat előtt összetörték Franciaország hadseregei, — azt hiszi ön, hogy az egy millió elzászi esetleges franczia érzelmei fel fogják ezt az akaratot tartóztatni? Nem, ezt bizo-

nyára ön sem hiszi. És a mit a kard elkezdett, a toll, a szó, a törvény, a rendelet, ezer és ezer válogatott és a szervezésben jártas fej be fogja teljesíteni, együtt az elzásziakkal és lotharingiakkal, ha velünk akarnak dolgozni, ha azonban nem akarnak, akkor nélkülük, ha kell, ellenük és rajtuk keresztül is.

Négy honfitársa zajos helyeslése közben mondta ezt.

A balti ember hallgatott és gondolatai távoli hazájában kalandoztak. Ismerte ő mindezt, egy roppant tülerő elszánt akaratát, ennek eszközeit: a törvényesített kényszeret, a lelkek lassú, ezültudatos átfarmálását... de ismerte azt az ezer kis sebből, ütésből és tűszúrásból, érvágásból, gúszbakötésből összefolyó szenvedést is, lassú haldoklását egy népnek, a melynek el kell véreznie a világ ily átfarmolásán.

Igen, az ilyet át kell élni... boldog az a nép, az egyes ember, a ki ezt nem ismeri meg, a kinek nem kell feláldozni vége és legfőbb javát, a mely minden élet-tevékenységnek, minden boldogságnak és minden szenvedésnek megadja a személyfölötti megszentelést, a melyért szenvedni és áldozatot hozni édes kötelesség, a melyért meghalni az örök élet igérete — a kinek nem kell feláldozni a hazáját.

Az emberek egy ideig némán tündöttek a váratlan fordulatot, melyet beszélgetésük a külföldi beavatkozása által nyert. S mind ellenségesebbek lettek a pillantások, melyek a zsurnalizta kurtalábú, kissé önmagába kuporodott alakjára repkedtek.

A gimnáziumi igazgató nem tudta túrtörtetni magát: — Ha ez önnek elégtételére szolgál, uram, megmondhatom, hogy ön valamennyiünknek itt, a kik németeknek nevezünk magunkat, alaposan elrontotta a legfőbb hazafias örömrézet egy óráját. Nohát, most már tudja.

— Ugyvan! — Bravó, direktor úr! — Ezt őszintén sajnálom — mondta a balti, kissé megrémülve az egyhangú gyűlöleten, a mely szembe meredt vele. — Ez semmi esetre se volt szándékom és bizonyára nagyon ügyetlenül fejeztem ki magamat. Én ellenkezőleg

egy kis türelmet, szeretetet és irgalmat akartam kérni egy lakosság számára, a melynek szomorú sorsát azt hiszem, ismerem kissé, saját fájdalom tapasztalatomból, az én s az önök oroszországi rokonainak tapasztalatából. Ha ezzel elrontottam a hangulatukat, a melyben jöttek, a győzők, a beati possidentes hangulatát — akkor az önök érdekében csak azt remélem és kívánom, hogy az legyen az utolsó óra elzászi földön, a melyet ily módon elrontottak önöknek.

Könnyedén meghajolt, mintegy befejezve a beszélgetést, utitársai felé fordulva és csakhamar teljesen visszavonult önmagába.

A vonat egy fordulásakor hirtelen balfelől, egész közel, kitarult a csodaszép város profíla. A külső erődírművek megtépett szegélye fölött a háztetők, ormok, tornyok és tornyocskák tarka egyvelege emelkedett. Magasan az alacsony falak fölött azonban titokzatosan, szürkévörösen emelkedett valami az őszi délután halvány kékjébe, könnyedén odavácsolva, mint egy álom, egy vízió a német dicsőség messze napjaiból s a német vágyból az ég felé...

— Ez az — ez az — a Münster! A mi Münsterünk!

Mindnyájan felugrottak, az ablakhoz tódultak, kezek, zsebkendők, a szívek integettek a kimagasló emlékjel felé.

— Oh Strassburg, Strassburg — újjongott a gimnáziumi igazgató. — És ha ezer és még ezer élet összetörök is, — a rög, a melyen ez nőtt, német marad örökre!

III.

A kapualjában megszóltat a csengetyű és Cécile kemény, idegen hangokat és szavakat hallott ingerült szövtálasban Jean nyugodt franczia beszédével:

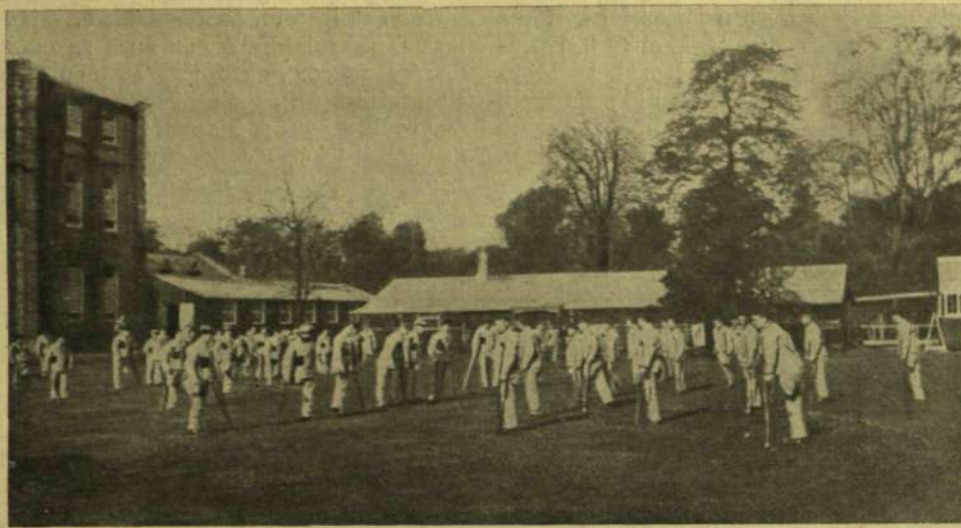
— Mais je vous assure, Messieurs — je ne comprends pas un mot d'Allemand.

(De biztosítom, uram, én nem értek egy szót sem németül.)

Egy, két hang válaszolt recsegve és parancsolva, kardok csörögtek, sarkantyúk pengettek, — uram Isten, az idegenek!... Három nap telt már el első bevonulásuk óta és minden nap új ezredek bevonulását hozta magával...

ÚSZÓAKNA HALÁSZÁS. — Gyűgyóssy Elemér rajza.

CSONKA ANGOL KATONÁK FOOTBALLOZNAK EGYIK ÜDÜLŐHELYÜKÖN.

És papa nines itthon... A házi kisasszony, az úri nő ébredt fel Cécileben és megmerevítette a világban járatlan kis leánynak, a ki most jött ki a kolostorból, a távollevő férfi félnék menyasszonyának a nyakát. A tükörasztalkára hullatta a kezében levő kedves sárga könyvet, lassan és pompázva ment le a vaskos lépcsőn, nyugodtan odalépett a csúsos sisakú tisztkezekhez, a kik Jeannal vitakoztak. Ezek meglepetten látták a méltóságos kisasszonyt a sustorgó fekete selyemruhában, mulattak rajta, hogy hogyan emelkedik ki a finom, kissé elefántos színű nyakacska a keskeny ruhanyílásból, elragadtatva nézték az erőteljes, finom leányarcot barna mandulalakú szemével és magas veresszőke kontyával, tisztellettelen megmerevedtek és úgy szalutáltak, mintha excellenciás úr előtt állának.

Cécile csak kissé hajította meg tiszta homlokát. — Mi az, Jean? — Ezek az urak nem akarják nekem elhinni, hogy nem tudok németül, mademoiselle. — Valóban, messieurs, a szolgáló kevéssé tud németül, mint én. — A tisztke egy pillantást váltottak egymással, a mely mintha azt mondta volna: hölgyvel van dolgunk, legyünk kiméletek! Aztán előlépett a fiatalabbik, — barna volt, mint egy indiánus, arcát és ajkát pelyhes kőrszakáll nőtte be. Egészen türethető francia nyelven szólt. — Mivel úgy parancsolja, hogy nem tud németül, mademoiselle, hát megkísértek Franciaország nyelvén beszélni önnel, ámber félre-érthetetlenül német tipusa és még félre-érthetlenebbül német hangzású neve azt bizonyítja, hogy fajrontok van szerencsém önben üdvözölhetni. — Téved, uram, — felelt Cécile hűvösen — francia nő vagyok és még hozzá republikánus. (Folytatása következik.)

KÖNYVEK.

A háború eszme-forgataga ismét néhány figyelemreméltó könyvet vetett fel irodalmunkban, a melyekre az olvasási kedv mostani meg- lepő föllendülése mellett is figyelemzetni akar- juk olvasóinkat. Mind a három könyv, külön- böző módokon bár, kapcsolatban van a háború- val s a maga műfaján belül háborús irodalmunk legkiválóbb termékei közül való. Ruttkay Vilmos új könyve A világháború. Olaszország, a Balkán és Ausztria-Magyarország cím alatt jelent meg. Még élénk emlékezetben van a szerzőnek az angol-német versengésről tavaly megjelent műve, a mely, mint nagyszá- mu olvasói megjegyezték róla, igen kiváló, tájékozott s egyéni írói jellemvonásokat is el- áruló publicisztát revelt. Új könyve ép oly kiváló munka. Az olasz politika fejlődését fejti ki szemünk előtt élénk színekkel, a hivatalos és nem hivatalos politika változásait, azokat a nemzeti és társadalmi jelenségeket, a melyek- nek az lett az eredménye, hogy Olaszország háborút izent évtizedes szövetségeseinek. Nálunk, a hol a külpolitikai kérdések iránt rendkívül csekély volt az érdeklődés s az európai államokat foglalkoztató problémákat és mozgalmakat alig ismerte valaki, teljesen érthetetlennek látszott

az olasz politika fordulata, — talán a legnagyobb, de mindenesetre a legkellemetlenebb csatlódás volt, a mely közönségünket a háború kitörése óta érte. Ruttkay világosságot vet ebbe a homályba, megvilágítja Olaszország európai hely- zetét a nemzeti egyesítés óta, politikai eszméinek fejlődését, megmagyarázza az Ausztria és a németek elleni gyűlölködés nemzeti, történelmi és gazdasági rugóit, az imperialista törekvéseket, melyek az olasz közvéleményt foglalkoztatták, az ellenük folyt izgatásokat, az entente és különösen Angolország igyekezetét az olaszok ellenük való befolyásolására, — felfejlik előt- tünk mind az a szövetség, az a százféle érdek, aspiráció, intrika, a melynél fogva Olaszország szerepe a hármasszövetségben egyre ingadozóbbá vált és végül is a szövetségstárs elleni fordulat- lal végződött. Fejtegetései során érdekes emelkednek ki a háttérben az olasz népjellem vonásai, a melyeknek elhatározó szerepük volt az eseményekre való diszpozíció előidézésében. Hasonló módszerrel és hasonlóan beható tájé- kozottsággal ír Ruttkay a Balkán-államok hoz- zánk való viszonyának fejlődéséről, megérteti a szerb törekvéseket, azokat a politikai és gazda- sági okokat, a melyek Bulgáriát a hozzánk való csatlakozásra készítették, Montenegró szerepét, Románia helyzetét a háború folyamán stb. A könyvből rendkívül sok tanulságot merít- hetünk, látóköriünk széles körre tájul ki fejte- getései nyomán s e mellett folyton érdeklődéssel is olvassuk Ruttkay könyvét, a mely kissé terjengősen bár, de érdekesen, temperamentum- mal, sok helyütt elmés fordulatokkal tele stílus- ban van írva.

A haditudósítás egész külön fajtája kerül elénk dr. Szádeczky Kardoss Lajos, a kolozsvári egyetem tudós történelem-tanára Przemyslől— Breszt-Litovszkig című művében. Az író mint a sajtóhadiszállás tagja végigszemlélte a háború legmozgalmasabb és legdicsőségesebb fázisát, hadseregünk diadalútját, a melylyel Galiciát felszabadította, benyomult Oroszország testébe mostani harczenonáig. Az teszi ezt a hírlapi cikkekben összeállított könyvet egészen külön- legessé, hogy a haditudósító és a történettudós egyesül benne. A haditudósító megfigyel, néz és lát, a történettudós visszaemlékszik, — mind a kettőre elég alkalma volt, mert az események ugyancsak váltakozó képeket nyújtottak, a színhelyek pedig minduntalan adtak alkalmat régi lengyel-magyar kapcsolatok emlékeinek felidézésére. Galiciának csaknem minden városa emlékezteti valamire a magyar emlékek kutató- já, a középkori, a török időkbeli és a Rákóczi- kori magyarországi folytonos érintkezésben volt a lengyelekkel s ezeket a vonatkozásokat Szá- deczky már a béke idején is nagy buzgalommal és sikerrel kutatta. A történelmi anyagának ez a bekapcsolása a legfrissebb aktualitásba nagy ér- dekeséget és értéket ad Szádeczky könyvének. Molnár Ferenc ma kétségkívül az összes magyar írók közül a legerősebben foglalkoztatja a közönség érdeklődését, minden munkája, akár könyv, akár színdarab, valóságos izgalmat kelt. Egy haditudósító feljegyzései című könyvét való- ságos elragadtatással fogadták s ez a rá nézve kedvező hangulat csak fokozódott most Fehér felhő című darabja alkalmából, a mely

napról-napra fokozódó sikert szerez a Nemzeti Színháznak. Molnár Ferenc érzelmessége, írói egyéniségének egyik alapvonása, a mely eddigi műveiben többnyire elmésségbe, éles kritikába és tisztánlátó ön-ellenőrzésbe volt belefojtva, mint a szénsav a borba, ebben a darabban nyíltan, burkolás nélkül, teljes erővel szóial meg, a háborús meghatott és gyászoló hangulat köz- vetlenségében. Ebben találkozik a közönséggel, a mely sohasem volt meghatottabb és könnyeb- ben meghatódó, mint most. Innen a darab nagy sikere, mely nemcsak a színházi előadásokban nyilatkozik meg, hanem a könyvpiacon is. A Fehér felhő ugyanis megjelent könyvalakban és néhány nap alatt Molnárnál is szokatlan ér- deklődést keltett. A külső formára is csinos kis könyvecske, melyet a Franklin-Társulat adott ki, máris ott látható mindazok kezében, a kik olvasni szoktak s az olvasót ép úgy meghatja, mint a színpadi nézőt.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Március 9. Az orosz harczenen nincs újabb esemény. A nyugati harczenen a tüzérség tevé- kenysége mindkét részen ismételen nagyobb élénk- ségre fokozódott. A Maison de Champagne-major- nál annak az ároknak nyugati része, a melyben tegnap kézigránátharcz folyt, ismét a francziák kezébe jutott. A Maastól nyugatra német csapa- tok a Bois des Corbeauxban még ottlévő francia fészkek kitakarításával vannak elfoglalva. A Dou- aumonttól délre lévő német állás és a Woivre- vidéken húzódó vonalak közti összeköttetés meg- rövidítése céljából a folyótól keletre a poseni 6. és 19. tartalékezred a 9. tartalékhadosztály parancsnokának, Guretzky-Cornitz gyalogsági tá- bornoknak vezetése alatt alapos tüzérségi előké- szítés után fényes sikerű éjjeli támadással elfog- lalta Vaux falut és a hasonló nevű pánzélerődöt, valamint az ellenség számos csatlakozó erődítését. Verdun környékén nagyszámu légi harczenban a német repülőök maradtak győztesek. Egészen bi- zonyos, hogy három ellenséges repülőgépet lelő- tek. Az összes repülőgépek visszatarterek. Több vitéz vezetőknek megsebesült. Verduntól nyugatra és délre fekvő községekben, ellenséges csapatokat bőségesen bombáztak. Egy francia repülőgépra- jnak Metz erődítés körletében történt támadása folytán két polgári egyén meghalt és több magán- épület megsérült. A légi harczenban a rajvezető repülőgépet lelőtték, őt magát elfogták, kisérfője pedig meghalt. Az olasz harczenen a délnyugati harczenonalon a harci tevékenységet az időjárás még mindig szük korlátok közé szorítja. A Col di Lana szakaszon és a Monte san Michelen élénk tüzérségi harcok folytak. A délkeleti harczenen nincs esemény. Németország megszakítja a diplomáciai összeköttetést Portugáliával.

Március 10. Az orosz és a délkeleti harczenen nincs újabb esemény. A nyugati harczenen a Maas partján a Bois des Corbeaux-beli és a bethincourti ellenséges árok megtisztítása alkalmával a németek 6 tisztet és 681 embert elfog- tak és 11 ágyút zsákmányoltak. Az Ablain-erdőt és a Douaumonttól nyugatra húzódó hegyhátat szívós küzdelemmel elfoglalták. A Woivreben vonalaikat a Damlauptól délkeletre fekvő erdő- darabon át előretolták. Új frontjuk ellen, a mely a falutól nyugatra és délre húzódik, valamint Vaux erdőnél a francziák erőteljes ellentámadá- sokat intéztek. Ezek folyamán sikerült az ellen- ségnek a pánzélerődben ismét megvetnie lábát. A támadásokat egyébként, nagy veszteségeket okozva, visszaverték. Német harci repülőök két angol repülőgépet lelőttek és pedig egy egyfelület Wytshaeténél (Yperntől délre) és egy kétfelület La Bassétól északkeletre. Az első gép pilótája meghalt. Február havában a németek repülőosz- tagainak támadó tevékenysége, az ellenséges harc- vonal mögötti felderítő és éjszakai rajrepüléseik száma lényegesen nagyobb volt, mint azelőtt bár- mikor. A következő összeállítás nemcsak újból bizonyítja a németek fölénységét, hanem egyben megcáfolja az ellenség előszeretettel hangoztatott azon állítását, hogy a légi harcokban szenvedett német veszteségek azért olyan csekélyek, mert repülőök nem merészkedtek az ellenséges vonalon túra. A nyugati frontól a németek veszteség- kimutatása február haváról a következőképpen hangzik: Légi harczenban nem volt semmi veszte- ségük; a földről szintén nem lőttek le egyetlen repülőgépet sem; eltűnt hat gépek. Összes vesz- teségük hat repülőgép. A francziák és az angolok légi harczenban 13, a földről történt lelövés folytán 5, a vonalainkon belüli kényserleszállás folytán 2 repülőgépet, összesen tehát 20 repülőgépet vesz- tettek. Itt figyelembe veendő, hogy a németek elvből csak a kezükbe került, vagy égvé le- zuhant ellenséges repülőgépeket vették számításba

és nem számították be az ellenséges vonalak mö- gött lelévő számos gépket. Az olasz harczenen a tengermentéi harczenonalon az olasz tüzérség he- lyenként mérsékelt tevékenységet fejtett ki és tüzelése csak a tolméini hidfőnél volt élénk. A karinthiai és tiroli harczenonalon a harci te- vékenység változatlanul csekély. Az olaszok ez alkalommal a Rombon-szakaszon gázbombákat használtak.

Március 11. Az orosz harczenen nincs neve- zetesebb esemény. A nyugati harczenen szász ez- redék egészen csekély veszteséggel rohammal el- foglalták mintegy 1400 méter szélességben és körülbelül egy kilométer mélységben az erősen kiépitett állásokat azokban az erdőrésekben, a melyek a Reimstól 20 kilométernyire északnyu- gatra fekvő Ville au Boistól délnyugatra és délre terülnek el. Tizenkét tiszt és 725 főnyi legénység sebesültenül fogságukba esett. A zsákmány egy revolvergép, öt géppuska és 13 aknavető. A Maas nyugati partján a németek kitakarították a Bois des Corbeauxban és a Cumières-erdőben azokat a fészkeket, a melyeket a francziák még tartottak. A nagy erővel az erdő déli szélé, valamint a tovább nyugatra fekvő német hadállások ellen megkísérlet támadásokat védőtüzésük elfojtotta. A Maas keleti partján igen élénk tüzérségi tevé- kenységre került a sor, különösen a Brastól (szak- keletre fekvő vidék, Vaux falutól és erdőtl nyugatra s a Woivre-síkság több pontján). Döntő gyalogsági harc zen nem volt, azonban az új folyán véresen visszaverték a francziáknak Blanzée falu ellen intézett elszigetelt rajtütési kísérletét. A németek védőágyúinak teljes találata folytán egy francia repülőgépet Chateau Salinetől délnyugatra az ellenfelek vonalai között égvé zuhant le. A benn- ülök meghaltak. Holttesteiket és a gép roncsait a németek takarították el. Az olasz harczenen az olasz tüzérség a tengermentéi harczenonalon a szokott pontok ellen újra élénkben tüzelt. A doberdói fensik szakaszon aknavető és kézi- gránát-harcok is fejlődtek ki. A délkeleti harczenen a Semeni alsó folyása mellett visszamaradt olasz csapatok tegnapelőtt keleti szárnyukat ve- szélyeztetve látva, néhány ágyulövés leadása után a legnagyobb sietéssel megkezdtek a visszavonulást. Átmenetileg még ellenállásra állapodtak meg a Ferastól északra fekvő magaslatokon, de innen is hamarosan tovább siettek és az összes hidakat maguk mögött szétrombolva, a Vojsza déli part- jára vonultak vissza. Észak-Albániában és Mon- tenegróban, mint- eddig, úgy most is csend urál- kodik.

Március 12. Az orosz és a délkeleti harczenen nincs nevezetesebb esemény. A nyugati harczenen a németek Neuville-től északkeletre sikerrel rob- bantottak aknákat és az skatöléseket megszá- lották. A Maastól nyugatra eső vidéken az ellen- ség súlyos veszteségei mellett teljesen eredmé- nytelen támadásokat intéztek a németek új állásai ellen. A folyótól keletre eső magaslatokon és a Woivre-síkságon a harci tevékenység többé- kevésbé heves tüzérségi harcokra szorítkozott. A Maas vidéki harcok megkezdése óta a néme- tek kezére jutott foglyok száma és a zsákmány mennyisége, a melyet a február 29-iki és a márc- zius 4-iki jelentésekben közöltek, időközben ismét emelkedett és pedig sebesüteleen foglyokban 480 tisztre és 26.042 főnyi legénységre, zsákmányban pedig 189 ágyúra, a melyek között 41 nehéz ágyú van és 282 géppuska. Oberseintől a francziák ismételt támadásaikkal tegnap sem tudták régebbi állásukban lábukat megvetni. Véresen visszaverték őket. Az olasz harczenen tegnap előlévő az ellen- séges tüzérség élénk tüzelést kezdetül a görzi hídő állásai, Görz déli része és a doberdói fensik ellen. A tüzelés éjjelen át is tartott. A karinthiai harc- vonalon is fokozott tevékenységet fejtett ki az olasz tüzérség, különösen a Paulartól északkeletre lévő Lanzenboden ellen. Gyalogsági harcokra s ahol se került a sor. A törökök Jemen-frontjukon visszaverték egy hater gyalogságból és hatszáz lovasból álló, tizenkét 12 centiméteres ágyúval felszerelt angol hadoszlop, mely Sejk Osman felől Adentól északra indult el. Az angolok sejk- ozmáni megerősített táborukba, hajóágyuk oltal- mába menekültek.

Március 13. A beszarábiai harczenonalon (s a Dnyeczer mellett az oroszok előretörései utasi- tottuk vissza. A nyugati harczenen mindkét fél tüzérségének tevékenysége a meggyelésre kedvező viszonyok mellett a harczenon nagy részén élénk volt (s a Maas mindkét oldalán és a Moselig na- gyobb heveséggel tartott. A Somme mellett folyt jászharczenokt és a Bois de Pétreben megihusult kisebb francia támadástól eltekintve, nem volt jelentős esemény. Német repülőök lövéses felderítő tevékenység kifejtésén kívül ellenséges vasuti te- lepeket és szálláshelyeket sikeresen támadtak meg, főleg a clemont—verduni vasut mentén. Három ellenséges repülőgépet megsemmisítettek, kettőt közülük a Champagneban, egyet a Maas vidéken. Az olasz harczenen az olasz tüzérség fokozott tevékenysége az egész Isonzo-vonalra kiterjedt. Délután Schind visszautasítottuk az ellenség egy támadását. A délkeleti harczenen nincs esemény.

Március 14. Az orosz és a délkeleti harczenen nincs újabb esemény. A nyugati harczenen a helyzet álta- lánságban nem változott. Wiertje mellett (Yperntől északkeletre) egy kisebb tüzköz az angolok visszaverésével végződött. Immelmann hadnagy Arrastól keletre és Bapaumetól nyugatra egy-egy angol repülőgépet lelőtt. A bennülök meghaltak. Bólke hadnagy két ellenséges repülőgépet lőtt le a francia vonalak mögött, az egyiket Marre erdő felett, a másikat Malancourt-nál (Verduntól észak- nyugatra). Az utóbbit a német tüzérség szétrom- boltta. A két tiszt ezzel a tizedik, illetve a tizen- egyedik ellenséges repülőgépet tette harcképtelenné. Ezenkívül egy angol kétfelület légi harczenban Cambrai-nál leszállásra kényserítettek. Utasait el- fogták. Az olasz harczenen az Isonzo-harczenon- alon nagyobb harcok kezdenek kifejődni. Tegnap óta az olaszok nagy haderővel támadnak. Min- denütt visszaverték őket. A tolméini hidfőnél az ellenség tevékenysége élénkben tüzelésre szorít- kozott. A Plava-szakaszon megihusultak ama kísér- letei, hogy akadályainkat szétrombolja. A görzi hidfőnél a Podgora-hadállásaink ellen irányított két támadást visszavertünk, úgyszintén visszav- vertünk egy a lucinói hidfőnél elleni támadást. A Doberdó-fensik északi része ellen nagy haderő ismételen intézett támadást. San Martinónál az ellenség 46-ik gyalogezred hét rohamot véresen vert vissza. Ausztria-Magyarország is megszakítja a diplomáciai viszonyt Portugáliával.

Március 15. Az orosz harczenen Uscieskótlól északnyugatra a hidfőszáncot megszállva tartott csapat heves támadásokat vert vissza. Különb- ben jelentős esemény nem történt. A nyugati harc- zenen Neuve-Chapellenél a németek egy előretolt angol védőművet legénységével együtt a legvőbb repítettek. Az angol tüzérség hatalmas ágyutüze- lést zudított Lens városára. A francia tüzérség az új német állások ellen Ville au Boismál, valamint a champagnei harczenon különböző szakaszai ellen igen élénk tevékenységet fejtett ki. A Maastól balra széliánai csapatok harczenonalaikat a Bois des Corbeaux-tól nyugatra fekvő vidékről erőteljes len- dülettel a Mort Homme magaslatra tolták előre. Az ellenség 25 tisztet és több mint 1000 főnyi legén- ysége sebesüteleenül került fogságukba. A francziák négyezer megihéte t ellentámadása nem járt si- kerrel, ellenben (rzékeny veszteséget szenvedtek. A Maas jobbpartján és a Cote keleti lejtőin mind- két fél tüzérsége elkeseredetten küzdött tovább. A Vogézekben és azoktól délre a francziák több felderítés céljából több kisebb előretöréssel próbál- koztak, a melyeket visszavertünk. Leffers hadnagy

Fog-Krém KALODONT Szájviz

ÚJ KÖNYV! Magyar katonatisztek hőstetteit örökíti meg

A MI HŐSEINK Tisztjeink hőstettei a világháborúban

Három hervadt róza... Wágner

MATTONTI-FELE GISSHÜBLER természetes égvényes SAVANYÚVIZ

Csizi viz

Ruttkay Ruttkay Vilmos új könyve: A VILÁGHÁBORÚ Olaszország, a Balkán és Ausztria-Magyarország

Bapaemetől északra immár a negyedik ellenséges repülőgépet lőtte le, egy angol kétfedelűt. Vimynél (Arrastól északra) és Suivrynél (a Maas mellett, Verduntól északnyugatra) védőegységek egy francia repülőgépet leszállásra kényszerítettek. Haumont felett (Verduntól északra) egy nagy francia repülőgép légiharca után lezuhant. E repülőgépet utasait elfogták, a többi gép utasa meghalt. Az olasz harczeret az olaszok támadásai az Isonzo arcvonalon tovább tartottak. Tegnap délután a Podgora-magaslaton elkezdett harc folyt. Csapatok itt a helyenként benyomuló ellenséget kényszerítve verték vissza. Épp oly eredménytelen maradt az ellenség éjjeli támadása is, melyet több órai tüzérségi előkészítés után a San Martinótól délnyugatra fekvő terület ellen intéztek. E helység előtt az előző napok harcából még több mint 1000 holttest hever. A tengermentő arcvonal több más pontján élénk tüzérségi és aknavető harcra került a sor. A karintiai határterületen Fellah-szakaszunkat, Tirolban pedig a Col di Lana területét az ellenség élénk tűz alatt tartotta. Olasz repülőgépek Triestbe bombákat dobtak, a nélkül, hogy kárt okoztak volna. A délkeleti harczeretén újabb esemény nem volt.

A **Jó Pajtás**, **Sebők Zsigmond** és **Benedek Elek** képes gyermeklapja legújabb márciusi 19-iki számba **Feleki Sándor** és **Madarassy Erzsébet** irtak verset, **Benedek Elek** orosz mesét mond el, **Sebők Zsigmond** folytatja **Dörmögő Dömötör** élményeit az olasz harczeretén, **Zsoldos László** elbeszélést írt, **Enárdi Béla** pedig verses mókát, melyhez kedves képeket is rajzolt. **B. Indai Etelka** folytatja **A Szentmiklósy-fiúk** című regényét. A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A **Jó Pajtás**-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatvány-számot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

Szerkesztői üzenetek.

Márczius 15-én. Nem az a baj, hogy a vers a gyermekekhez van intézve, hanem az, hogy nem mond semmi olyat, a mi akár felnőttekre, akár gyermekekre hatással lehetne.

LISZKA VIZ Kapható: **Török József** gyógyszerárja, Budapest, VI., Király-utca 12. sz. és **Csillag** gyógyszerár, Nagyvárad. **Ára 2 korona.** a legbiztosabban ható szer.

Vadászsportot űző hadbavonultak hozzátartozói rendeljék meg részükre a **„NIMRÓD”** KÉPES VADÁSZLAPOT (állandó havi melléklete **„A vadászbé”** című kynologiai szaklap), melyet utánuk küldünk a harczeret, kórházba, üdülőtelepre. — Nagy örömet és szellemi szórakozást nyújtanak vele vadászhozátartozóknak odakünn a fronton. A **„Nimród”** megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án. Előfizetési ára (a **„A vadászbé”** cz. melléklettel együtt) egy évre 12 K, félévre 6 K, negyedévre 3 K. Mutatvány-számokat szívesen küld a **„Nimród”** szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Mink valánk-e? Ha látom stb. Lelkes, fiatalos buzgóság, az van a versekben, de költői véna dolgában vérszegények. Azt hiszik, még jócskán várnia kell, tanulni, fejlődni, amíg megírják a nyilvánosság számára.

HALÁLOZÁSOK.

Hósi halált haltak: **Hidegkuti STEINBACH PÁL** honvédtüzér-százados, ütegparancsnok, a katonai érdemkereszt és **Signum Laudis** tulajdonosa a doberdói fensíkon 80 éves korában. — **Nemespécsei dr. CSÉPELY SÁNDOR** királyi járásbíró, honvédszázados, hadiszolgálat közben szerzett betegsége következtében, hosszas és kínos szenvedések után, Berlinben, 46 éves korában. — **Dobrovich László** magyar királyi erdőmérnök, a gödöllői erdőrendező-ség vezetője, 6. honvédegyalozredbeli főhadnagy és géppuskaszázadparancsnok, a **Signum Laudis** tulajdonosa. A montenegrói harczeretén súlyosan megsebesült és a plevljei tábori kórházban 81 éves korában. — **Dr. Uhljar SAMU** a budapesti egyetem belklinikájának gyakorló orvosa, a losonczi 16. tüzérezred főorvosa, a II. oszt. Vörös Kereszt és a **Signum Laudis** kitüntetések tulajdonosa, az északi harczeretén. — **Scheer MÁTYÁS** segédjegyző a **Novo Alexinjai** körül vívott harcokban 24 éves korában.

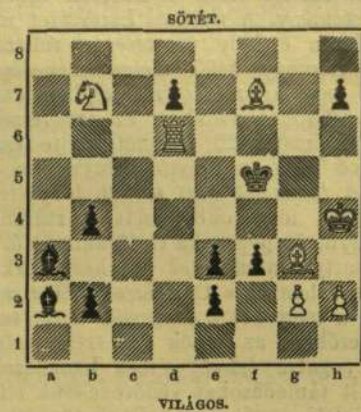
Elhunytak még a közelebbi napokban: **ALTORJAI IMRE** altábornagy az aktív magyar vívók nevezte, a magyar sportvilág egyik legkiválóbb vezére 65 éves korában Budapesten. — **Gyürky Géza dr.**, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület tiszteletbeli elnöke és ügyvezető alelnöke Nyitrán. — **Maukisch KÁLMÁN** 86 éves korában Liptószentmiklóson. — **Baracska Szűcs ANDOR dr.** ügyvéd 64 éves korában Székesfehérvárott. — **HANGAY OKTÁV**, a kolozsvári kereskedelmi akadémia tanára, a Ferencz József-rend lovagja 66 éves korában Kolozsvárott. — **Kápolnai szunyogi SZUNYOGH ZOLTÁN** nyug. járásbíró 41 éves korában Tállyán. — **Sós Izor**, a **„Vállalkozók Lapjának”** szerkesztője 54 éves korában Budapesten. — **Kondor Béla** posta- és távirata-főfelügyelő 58 éves korában Budapesten. — **Prodán János**, a fimeai városi képviselőtestület első alelnöke, Fiumében 55 éves korában.

KESSELBAUER EMMA, 86 éves korában Budapesten. — **Özy. RADAKOVSKY JÓZSEFNÉ**, szül. valje-

szakai **Karacsay Clemence** grófné 60 éves korában Münchenben. — **Fleischner MIKLÓSNÉ**, szül. Grünhut Elsa Wienben.

SAKKJÁTÉK.

2996. számú feladvány Baumgarten E.-től.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 7-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Égiháború.

Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL**.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegyeczúza 11. Lapkiadó tulajdonos **Franklin-Társulat IV.,** Egyetem-utca 4.

Magyar nótát tárogatón bárki könnyen tanulhat a **Wagner-féle** tárogató iskolából, mely világosan és érthetően tanít, sok szórakoztató jó zenedarabot, valamint legújabb és divatos magyar nótákat, ugyanígy csodaszép régi kuncsz dalokat tartalmaz. A legjobb tárogató iskolák 3 K-ért minden zeneműkereskedésben valamint **Wagner** Hangszerkereskedésénél. Bpest, VIII., József-körút 15. kapható. Megrendelésül előleg kifizendő.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) Fiókok: II. Fő-u. 27. IV. Eski-utca, Keleti-körút u. 14. Harmadik u. 14. VI. Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII. József-árka 2. **GYÁR és FÜZLET: VIII., Baross-u. 85.** Telefon: József 2-37.

811 szám jelent meg eddig a **Magyar Könyvtár-ból.** Szerkesztő **RADÓ ANTAL**. Márciusi sorozat: **Ludwig Ganghofer A zarándokút** Fordította **Benedek Marcell** 810-811. sz. Ára 60 fillér. **Kenedi Géza Naiv emlékiratok** 809. sz. Ára 30 fillér. **A világháború naplója** VIII. füzet: Az 1915 június-júliusi események 785-786. sz. Ára 60 fillér. **Kaphatók minden könyvkereskedésben.**

A Jogtudományi Közlöny szerkesztősége által kiadott **DÖNTVÉNYTÁRAK** új kötetei: **Büntetőjogi Döntvénytár** Szerkesztő **Lengyel Aurél dr.** IX. kötet. Ára 6 kor. **Hiteljogi Döntvénytár** Szerkesztő **Gallia Béla dr.** IX. kötet. Ára 6 kor. **Közigazgatási Döntvénytár** Szerkesztő **Marschalkó János dr.** IX. kötet. Ára 6 kor. **Magánjogi Döntvénytár** Szerkesztő **Szladits Károly dr.** IX. kötet. Ára 6 kor. **Perjogi Döntvénytár** Szerkesztő **Kovács Marcel dr.** I. kötet. Ára 6 kor. **A Franklin-Társulat kiadása.** Kaphatók minden könyvkereskedésben.

MARDOCHEUS írta **Berczellényé Gajary Böske.** Ára 1 korona 50 fillér. Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Az **ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVTÁR** a modern természettudomány és technika legnagyobb vívmányainak ismertetési kiváló szakemberek tollából, mindenki számára érthető módon. Új kötetének **A MODERN KÉMIA** a címe. A kémiai tudomány fontossága még sohasem vált annyira mindenki számára érthetővé, mint most, amikor a háborúban elért sikereinkben oly nagy része van a német kémiai tudomány óriási fejlettségének. A háború eredményeképp biztos várható a kémia iránti érdeklődés nagy fellendülése a ezért éppen jókor, aktuálisan jelent meg a kötet, a mely a kémia eddigi eredményeit nagyon teljesen tudományos színvonalon álló összefoglalását adja. A könyvet, melynek szövegét sok értékes kép és ábra illusztrálja, egy kiváló magyar szakember, **Unger Emil dr. ford. Philip C. James** nagyíró munkájából. A Franklin-Társulat kiadása. **Ára kötve 3 K.** Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

ÓRÁK kiváló pontosságú szabályozva 10 évi jóállás mellett. **ÉKSZEREK** divatos és izlamos kivitelben. **EVŐESZKÖZÖK** ezüst és alpaccaezüstből. **EZÜSTNEMŰEK** és **DISZTÁRGYAK** szigorúan szabott juttányos áronban készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők. **BRAUSWETTER JÁNOS** CHRONOMETER és MŰÖRÁSVÁL. Alapítványt. **SZEGED.** Számos kiállításokon díjazott. Több ezer elismerő levél. Legújabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MEGJELENT a **Budapesti Czim- és Lakásjegyzék** XXVII. ÉVFOLYAM. 1916. XXVII. ÉVFOLYAM. **Ára vászonkötésben 32 korona.** Kijadja a Franklin-Társulat. Kapható minden könyvkereskedésben.

HÁBORÚS STRÓFÁK írta **RADÓ ANTAL** E versek háborús költészetünk legértékesebb termékei közül valók. (Magyar Könyvtár 803. szám.) **Ára 30 fillér** Kapható minden könyvkereskedésben.

ROZSNYAI GYÓGYSZERVÁRA **Kinek van szeplője?** **Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arczán?** **As használja teljes bizalommal Rozsnyay Szeráj arczkenőcsét.** mely egyedül szer az arcz tisztítására, szeplőt, mitesereket, pattanásokat eltávolítására. Használására az arcz pár nap alatt bármennyire is kócosra válik. Egy kis téglát Ára 50 fill., nagy téglát 1-20 K. Hozzávaló szappan Ára 1 kor. **Mappai Szeráj cráme** Ára 1-20 K. Szeráj pondre, az arczporok gyöngye, doboz 1-40 K, fehér, rózsá, szőlő és keszszinben. Készítő: **Rozsnyai M. gyógyszerár, Arad, Szabadság-tér 8.**

Milyen lesz Európa térképe a központi hatalmak végleges győzelme után és milyennek szeretné azt az entente látni? E térképeket tartalmazza a **Magyar Földrajzi Intézet r.-i.** kiadásában megjelent **1916. ÉVI ZSEBATLASZ** melyben ezenkívül 25, a háborúval kapcsolatos, mindenkit érdeklő földrajzi, közgazdasági, politikai és statisztikai vonatkozású közlemény, naptár, 11 szöveg közé nyomott és 4 nagy, hat színben nyomott térkép is van. Ezek: 1. Olaszok által követelt területek térképe. 2. Egész Olaszország térképe. 3. Galicia térképe. 4. Bulgária, Szaloniki és környéke térképe. **Ára 3 korona.** Megrendelhető: **A Franklin-Társulat MÉHNER VILMOS-éle** könyvkiadóhivatalából, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A legjobb és legpontosabb magyar nyelvű HÁBORÚS TÉRKÉPEK

1. **Európa** háborús kéziképe a szövetséges, ellenséges és semleges államok külön színezésével, 42x50 cm nagyságban, 6 színben nyomva K —40
2. **Oroszország** háborús kéziképe 4 színben nyomva, 42x50 cm nagys. € —30
3. **Galicia** háborús térképe több színben nyomva € —60
4. **Nyugat-Oroszország** háborús kéziképe 6 színben nyomva, 42x50 cm nagyságban: az összes helynevekkel € —80
5. **Olasz** háborús kéziképe, színes € 1.—
6. **Bolgár** hadszíntér és a Dardanellák térképe, színes € 1.—
7. **Közép-Európa** térképe zsebalakban, színes € 1:50
8. **Európa** háborús falitérképe, 92x120 cm nagyságban, 5 színben nyomva € 2.—
9. **Balkán félsziget** nagy falitérképe, 100x160 cm nagyságban nyomva, hegy-vízrajzi és politikai kiadás € 3.—
10. **A világ** háborús térképe, 200x96 cm nagyságban, 5 színben nyomva € 5.—

E térképeket szállítja a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel, ha a rendelés a 4 koronát meghaladja

a Franklin-Társulat MÈHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatala
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Megjelent az
1915. évi törvénycikkekét
tartalmazó

CORPUS JURIS HUNGARICI

Kiegészítő kötete úgy a milleniumi nagy Corpus Juris (Magyar Törvénytar), mint a Hatályos Magyar Törvények gyűjteményeinek.
Ara füzve =
7 K.
fekete v. barna félbörkötésben
:: **10 K.**

A Franklin-Társulat kiadása.
Kapható minden könyvkereskedésben.

AKIK SZERETIK
GYERMEKEIKET,
FIZESSENEK ELŐ

SEBŐK ZSIGMOND
és BENEDEK ELEK

JÓ PAJTÁS

képes gyermeklapjára.

- A **JÓ PAJTÁS** érdekes, mert elbeszéléseit, regényeit, meséit, verseit a legjobb magyar írók írják a gyermekek számára.
- A **JÓ PAJTÁS** tartalma gazdag, mert minden számban megvan minden, amit a gyermek olvasni szeret.
- A **JÓ PAJTÁS** szép, mert képeit jeles magyar művészek rajzolják.
- A **JÓ PAJTÁS** minden héten megjelenik, mindig új, egyre kedvesebb tartalommal.
- A **JÓ PAJTÁS** minden karácsonyra gazdag tartalmú és díszes kiállítású almanachal lepi meg olvasóit.
- A **JÓ PAJTÁS** rejtvényeinek megfejtői értékes könyvjutalmakat nyerhetnek a soroláson.
- A **JÓ PAJTÁS** olcsó, mert előfizetési ára negyedévre csak 2 korona 50 fillér.

Előfizetéseket elfogad minden könyvkereskedésben.
Mutatványszámot ingyen küld mindenkinél, aki kéri:
a **JÓ PAJTÁS** kiadóhivatala
Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

a címe

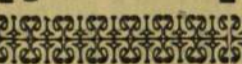
AAGE MADELUNG
egyik legnépszerűbb elbeszéléseinek. Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Ara 60 fillér.

Mindenütt kapható!

**RENDELÉS NÉL
SZIVESKEDJÉK
LAPUNKRA
HIVATKOZNI**

AZ AËRO

A repüléssel, léghajózással és a mótorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.

Minden számban érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitérő és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szivesen küld

Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

Olvassa a
hirdetéseket

SZITNYAI ELEK

a jeles magyar filozófus legújabb könyve:

Miért vagyunk jók vagy rosszak?

Ara füzve 2 korona 80 fillér.

Az erkölcsan néhány alapvető kérdését, mint például: Milyen a jó és milyen a rossz ember? Mennyiben függ erkölcsiségünk szervezetünktől s általában miféle kapcsolatban áll az erkölcsiség a szervezettel? Mik a jó és mik a rossz ember tulajdonságai? tárgyalja szerző ebben a könyvben népszerűen, de mégis tudományos alapon, úgy, hogy mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

A Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia)
részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

13. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 26.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

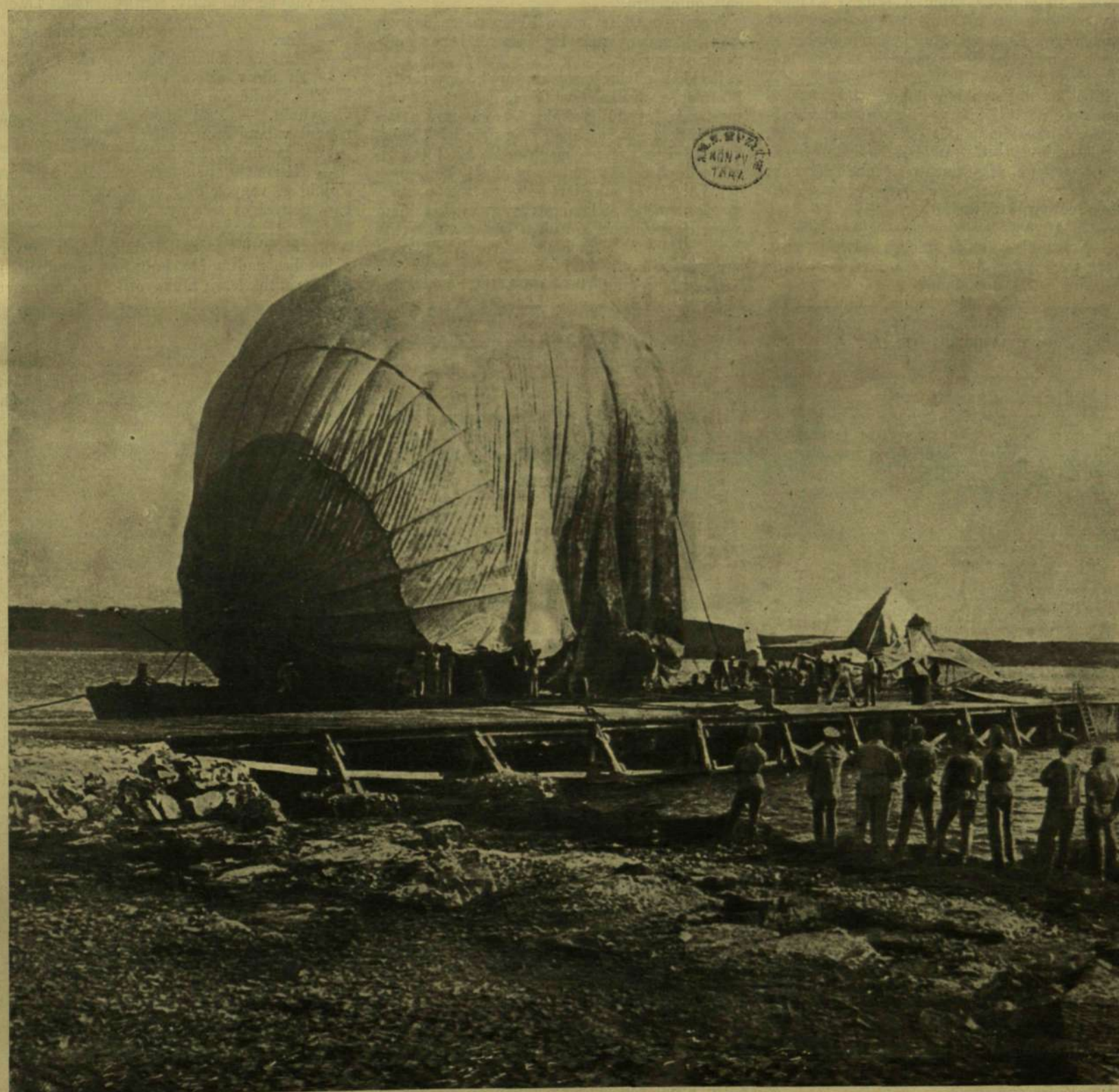
Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkronika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

LELŐTT OLASZ LÉGHAJÓ PARTRASZÁLLÍTÁSA.